

SVEUČILIŠTE U RIJECI

FILOZOFSKI FAKULTET U RIJECI

Katica Grabovičkić

PLANIRANJE I PROGRAMIRANJE STRUČNOG USAVRŠAVANJA ODGOJITELJA PREDŠKOLSKOG
UZRASTA

Diplomski rad

Rijeka, 2018

SVEUČILIŠTE U RIJECI
FILOZOFSKI FAKULTET U RIJECI

PLANIRANJE I PROGRAMIRANJE STRUČNOG USAVRŠAVANJA ODGOJITELJA PREDŠKOLSKOG
UZRASTA

Diplomski rad

Studij: Jednopedmetni izvanredni diplomski studij pedagogije

Mentor: doc. dr. sc. Siniša Kušić

Studentica: Katica Grabovičkić

Matični broj: 20360

U Rijeci

Lipanj, 2018

Zahvaljujem mentoru doc. dr. sc. Siniši Kušić na stručnim sugestijama, vodstvu i nesebičnoj pomoći pri izradi ovog diplomskog rada.

Zahvaljujem obitelji na bezuvjetnoj podršci.

Ujedno, zahvaljujem svim odgojiteljima, stručnim suradnicima i ravnateljima dječjih vrtića na sudjelovanju u ovom istraživanju.

Iskrena zahvala kolegicama Josipi Ćorluka i Martini Župančić na bezuvjetnoj prijateljskoj podršci.

Izjava o akademskoj čestitosti

Izjavljujem i svojim potpisom potvrđujem da sam završni rad izradila samostalno, uz preporuke, poduke i savjetovanje s mentorom. U izradi rada pridržavala sam se Uputa za izradu diplomskog rada i poštivala odredbe Etičkog kodeksa za studente/studentice Sveučilišta u Rijeci o akademskom poštenju.

Vlastoručni potpis:

SADRŽAJ

1. UVOD.....	3
2. ODGOJITELJ	5
2.1. Definiranje pojma odgojitelj	5
2.2. Uloge odgojitelja.....	7
2.3. Razlike i sličnosti između tradicionalnog i suvremenog poimanja odgojitelja	9
2.4. Inicijalno obrazovanje i stručno usavršavanje odgojitelja u Republici Hrvatskoj.....	11
3. OBRAZOVNE POTREBE ODGOJITELJA.....	17
4. PLANIRANJE I PROGRAMIRANJE STRUČNOG USAVRŠAVANJA ODGOJITELJA	19
4.1. Organizacijski i didaktičko-metodički oblici rada	20
5. SVRHA, CILJ I HIPOTEZE	23
5.1. Svrha rada	23
5.2. Ciljevi i hipoteze istraživanja.....	23
6. METODA.....	25
6.1. Mjerni instrument.....	25
6.2. Uzorak sudionika	27
6.3. Prikupljanje podataka	35
6.4. Obrada podataka	36
7. REZULTATI	37
7.1. Rezultati Kolmogorov-Smirnov testa i t-testa	54
8. ANALIZA KATALOGA STRUČNOG USAVRŠAVANJA ODGOJITELJA	58
8.1. Sadržaji stručnog usavršavanja.....	59

9. USPOREDBA ANALIZE KATALOGA STRUČNOG USAVRŠAVANJA AGENCIJE ZA ODGOJ I OBRAZOVANJE (PREDŠKOLSKI ODGOJ) SA STAVOVIMA I MIŠLJENJIMA ODGOJITELJA O SADRŽAJNOM I ORGANIZACIJSKOM ASPEKTU STRUČNOG USAVRŠAVANJA.	65
10. ZAKLJUČAK	67
11. SAŽETAK	70
12. ABSTRACT	72
13. LITERATURA:	74
14. PRILOZI	79
1) Anketni upitnik	79
2) Dopis za vrtiće.....	86
3) Zahtjev	88
4) Dopis za AZOO	90
5) Evidencijska lista kataloga stručnog usavršavanja AZZO-a.....	92
15. POPIS TABLICA I SLIKA :	96
a. Popis tablica.....	96
b. Popis slika:	98

1. UVOD

Predškolski odgoj prvi je dio sustava odgoja i obrazovanja, a njime su obuhvaćena djeca u dobi od navršenih šest mjeseci do polaska u osnovnu školu. Odgojitelj¹ svakako nije jedini čimbenik koji je odgovoran za uspješnost odgojno-obrazovne djelatnosti u predškolskim ustanovama, ali je njegova uloga bitna. On priprema dijete za budući život. Budući da odgojitelj promišlja i oblikuje svoje metodičke postupke u svom radu s djecom, on mora biti profesionalno osposobljen za tu djelatnost. U profesionalnoj osposobljenosti do izražaja dolaze njegova didaktička, pedagoška i metodička stručna naobrazba, njegova naobrazba iz područja razvojne, opće i pedagoške psihologije, ali svakako i njegove ljudske sposobnosti i kvalitete kao što su kreativnost, demokratičnost, ljubav prema djeci i odgojiteljskom zvanju, poštovanje dječjih prava i sl. (Lučić, 2007).

Promoviranje aktivnosti stručnog usavršavanja odgojno-obrazovnih djelatnika uključuje podizanje razine svijesti o potrebama za profesionalnim razvojem, što je jedan od ključnih čimbenika poboljšanja kvalitete odgojno-obrazovnog sustava. Promicanje tih aktivnosti također poboljšava način na koji se doživljavaju odgojno-obrazovni djelatnici u široj javnosti. Cjeloživotnim učenjem odraslih, odnosno odgojitelja, povećava se njihova zapošljivost i smanjuje vjerojatnost njihova isključivanja s tržišta rada (Pastuović, 2012). Stoga i sami odgojitelji smatraju da je potrebno stručno se usavršavati kako bi bili cijenjeni, ali kako bi i kvalitetnije obavljali svoj posao.

S obzirom da se društvo konstantno mijenja, razvidne su promjene i u obrazovnim potrebama odgojitelja. Suvremena obrazovna tehnologija pruža mogućnost da učenje i poučavanje budu lakši, racionalniji, brži, objektivniji ali isto tako i produktivniji te ekonomičniji (Andrilović, Matijević, Pastuović i dr., 1985). Mogućnosti su velike te svatko može napredovati u profesionalnom i osobnom razvoju.

U prvom dijelu rada pojašnjeni su i definirani osnovni pojmovi, ponajprije će se objasniti pojam odgojitelja te koje su sve uloge odgojitelja. Navest će se razlike i sličnosti između

¹ U radu je korištena riječ odgojitelj, no ona se odnosi i na muški i ženski rod.

tradicionalnog i suvremenog odgojitelja te njihove obrazovne potrebe. Objasnit će se pojam stručno usavršavanje te kako ono funkcionira u Hrvatskoj.

U drugom dijelu rada iznijet će se analiza Kataloga stručnog usavršavanja AZOO-a te rezultati empirijskog istraživanja. Svrha ovog istraživanja bila je spoznati stavove i mišljenja odgojitelja o stručnom usavršavanju. Za potrebe istraživanja koristila se kvalitativna i kvantitativna metodologija istraživanja. Kvalitativna kroz analizu programa stručnog usavršavanja tj. evidencijskom listom (Prilog br. 5), a kvantitativna kroz anketni upitnik (Prilog br. 1) koji je konstruiran za potrebe ovog istraživanja.

2. ODGOJITELJ

2.1. Definiranje pojma odgojitelj

Odgojitelj je osoba koja se u odgojno-obrazovnoj ustanovi brine za djecu. Ponekad s njima provede veći dio dana te je vrlo često više sati s djecom od njihovih roditelja. Upravo iz tog razloga je bitno kakva je osoba odgojitelj te koliko je stručna kako bi djecu odvela "na pravi put". Odgojitelji su obvezni u neposrednom odgojno-obrazovnom radu s djetetom i skupinom djece provesti 27,5 radnih sati tjedno, a kako bi ispunili punu satnicu radnog vremena imaju i ostale poslove (Državni pedagoški standard, 2008). Odgojitelj sudjeluje u formiranju i izgrađivanju čovjeka kao najveće vrijednosti stoga je njegova odgovornost veoma značajna (Bognar i Matijević, 2002). Prema Habuš Rončević (2014) temeljna odgojiteljeva kompetencija je kompetencija za učenje, a to se zapravo odnosi na spremnost, otvorenost i sposobnost cjeloživotnog učenja. To znači da je otvoren za nove spoznaje, kontinuirano usavršavanje i stalno profesionalno napredovanje. Žižak (1997) navodi kako je kompetentan odgojitelj onaj koji doživljava svoje vještine, znanja i osobne karakteristike integrirane tako da mu pružaju snažan osjećaj sposobnosti, znanja i moći kako raditi s djecom.

Autorica (Spodek i Saracho 1990., prema Šagud 2005.) navodi da odgojitelj treba biti obrazovani pojedinac solidnog općeg obrazovanja i kvalitetne profesionalne pripreme. Kako bi odgojitelj bio učinkovit potrebno je da identificira djetetove individualne potrebe, poznaje organizaciju procesa učenja, načine i putove učenja te na kraju uspješno procjeni djetetov uspjeh. Isto tako potrebno je da poznaje alternativne strategije učenja i njihove posljedice na odgoj i razvoj djeteta. S time se slaže i autorica Modrić (2012) koja navodi kako odgojitelj treba imati znanja o djeci, njihovom razvoju i potrebama, ali isto tako sva druga znanja stečena njihovim obrazovanjem. Prema Kramer (1994) odgojitelj je osoba koja kontinuirano uči te želi istražiti ono što ne zna. Odgojitelja na stručno usavršavanje može potaknuti ekstrinzična ili intrinzična motivacija. Prema autorima Borić, Jindra i Škugor (2008) glavna motivacija za obrazovanje je građanska svijest i povećanje kompetencija. Lepičnik Vodopivec (2012) navodi kako je u novijim konceptima stručnog usavršavanja najvažnija unutarnja odnosno intrinzična motivacija. Prema Pastuović (2012) intrinzično motivirana aktivnost je ona koja je nagrađena zadovoljstvom što izlazi iz samog bavljenja tom aktivnošću dok kada se govori o ekstrinzičnoj motivaciji cilj je neka socijalna ili materijalna nagrada. Što znači da su odgojitelji

samoosvješteni te svjesni potrebe stručnog usavršavanja. To su osobe sa izraženom potrebom napredovanja u profesionalnom, ali i osobnom kontekstu. S time se slaže i autorica Habuš Rončević (2014) koja navodi da je profesija odgojitelja vrlo dinamična, složena i kreativna i svakako je temeljena na kontinuiranom profesionalnom razvoju i stalnom usavršavanju. Prema Popova i Koskarov (2016) mlađi odgojitelji imaju više entuzijazma za stručno usavršavanje od odgojitelja koji su stariji. Smatra se kako odgojitelji koji su mlađi imaju više vremena, ali i motivacije za učenje i napredovanje.

Odgojitelj je prvenstveno dobar promatrač i slušatelj djece. On poznaje zakonitosti djetetovog razvoja uz prihvaćanje djetetovih individualnih potreba i kvaliteta. No potrebno je da pronađe ravnotežu između zahtjeva suvremene pedagogije, obitelji iz koje dijete dolazi te potrebe djeteta (Mlinarević, Marušić, 2005). Većina autora (Goffin i Day, 1994.; Kramer, 1994.; Olson, 1994., prema Slunjski i sur., 2006.) navodi da osnovu znanja odgojitelja trebaju činiti teorije djetetova razvoja učenja, organizacija okruženja, predškolski kurikulum, sposobnosti pravilne procjene potreba djeteta i umijeća dobre komunikacije. Ovlaštenje i osposobljenost odgojitelja za odgojni i obrazovni rad stečeno je stalnim pedagoškim usavršavanjem i pedagoškom izobrazbom tvrdi autorica Modrić (2012). S time se slažu i autorice Bek i Purgar (2014) koje navode da se odgojno-obrazovni djelatnici moraju cjeloživotno profesionalno usavršavati kako bi bili kompetentni razviti kod djece kompetencije potrebne na globalnom tržištu rada u 21. stoljeću.

Prema Slunjski (2003) odgojitelj je osoba koja stvara uvjete, potiče, savjetuje i rukovodi djetetovim aktivnostima te je istodobno i izvor važnih informacija za rješavanje zadataka. Njegova važna uloga u odgojno-obrazovnom procesu jest stvaranje zajednice u kojoj se djeca osjećaju dobro, odnosno u kojoj se svaki njezin član osjeća važnim i poštovanim, sigurnim u sebe, u svoje sposobnosti i životno iskustvo koje ima (Šagud, 2005). Odgojitelj to može ostvariti ako je siguran u svoje stručno znanje, u svoje sposobnosti organizacije i rukovođenja aktivnostima, u svoje metodičko umijeće poučavanja te ako do izražaja dolaze i njegove ljudske kvalitete: poštovanje mogućnosti svakoga djeteta, suosjećanje, razumijevanje i pomoć u rješavanju eventualnih problema itd. Bognar i Matijević (2002) također navode da je odgojitelj organizator i voditelj odgojno -obrazovnog procesa iz razloga što poznaje didaktiku, pedagogiju i metodiku u kojima je sustavno ljudsko iskustvo u vještini odgajanja i obrazovanja.

Neposredno na uspješan rezultat odgoja utječe i odgojiteljeva stručna i opća naobrazba, njegove sposobnosti, etičke i duhovne vrijednosti te njegov odnos prema radu i djeci. S time se slaže i autorica Lučić (2007) koja navodi da rad s djecom predškolske dobi zahtijeva razvijenu osobnost i izvornu kreativnost te stručnost odgojitelja i visoku naobrazbu u toj djelatnosti. Profesionalna kompetentnost odgojitelja obuhvaća odgojiteljevu didaktičku, pedagošku i stručnu naobrazbu, naobrazbu iz područja pedagogije i psihologije, sposobnost ostvarivanja uspješne neverbalne i verbalne komunikacije te sposobnost evaluacije i mijenjanja tuđe i svoje odgojno-obrazovne prakse, ali i njegove ljudske sposobnosti i kvalitete (Bouillet i Loborec, 2012). Odgojiteljeva uloga je vrlo kompleksna i zbog toga je bitno da se odgojitelj usavršava iz različitih područja. Naime odgojitelji su prepoznali važnost cjeloživotnog učenja te su im iz tog razloga vrlo važne prilike da sudjeluju na različitim stručnim usavršavanjima (Bosnar i Bradarić-Jončić, 2008).

Odgojitelj mora planirati aktivnosti koje se temelje na interesima i razvojnim razinama djece kako bi im omogućio usvajanje potrebnih kompetencija za istraživanje i cjeloživotno učenje (Brajković, Tankersley i Handžar, 2012). Mnogi autori navode definicije odgojitelja, no one su sve vrlo slične. Uvidom u različite definicije odgojitelja može se spoznati kako odgojitelj ima raznovrsne zadatke u svom poslu, a tako i razne uloge koje izvršava.

2.2. Uloge odgojitelja

Odgojitelj je osoba koja ima više uloga, a ne samo jednu. Odgojitelj na brižan i podržavajući način omogućuje djeci sudjelovanje u različitim interakcijama i procesima konstrukcije novih vještina i znanja. Podržavajući i uvažavajući on modelira interakcije među svim odraslima koji sudjeluju u životu djeteta. Razvoj djeteta u samopouzdanu osobu koja uči istovremeno pridonoseći razvoju društva i brigu o njegovim članovima potiču interakcije kojima se ostvaruje i smislena i uvažavajuća komunikacija svih sudionika u procesu i u kojima je svakom omogućeno izreći svoje mišljenje. Odgojitelj u svoj rad konstantno uvodi nove pristupe koje svakako prilagođava ovisno o grupi koju vodi, o potrebama i iskustvima djece njihovih obitelji, te lokalnom kontekstu u kojem radi. Jedna od uloga odgojitelja je da pomogne djeci razumjeti njihova prava prema Konvenciji o pravima djeteta (UN, 1990), univerzalne vrijednosti tih

prava, kao i odgovornosti koje uz njih idu. Djeca rane dobi mogu razumjeti pojmove poput autoritet, uvažavanje drugih, potreba, želja, pravda i pravila te mogu razgovarati o njima. Tijekom svoga rada on ne komunicira samo sa djecom već i sa njihovim obiteljima te raznim stručnjacima. "Odgojitelj poziva članove obitelji u grupu vodeći brigu o tome da se osjećaju dobrodošlima i pronalazi načine da sve obitelji uključi u odgojno-obrazovni proces" (Brajković, Tankersley i Handžar, 2012; 21). Roditelji su prvi odgojitelji djeci te je vrlo bitno imati kvalitetnu komunikaciju sa njima. Kvaliteta međusobne interakcije vrtića i roditelja povoljno utječe na djetetov cjeloviti razvoj (Skočić-Mihić, Katić, Trošelj, 2013). Prema Tankersley, Brajković i dr. (2012) odgojitelji trebaju imati vještine za vođenje roditeljskih sastanaka kako bi na njima mogli stvoriti atmosferu zajedničkog timskog rada obitelji i vrtića, te kako bi roditeljima uspjeli predložiti prikladne i ostvarive načine poticanja djetetovog obrazovanja i odgoja kod kuće. Autorica Modrić (2012) navodi kako vještine koje odgojitelj treba imati obuhvaćaju specifične manipulativne motoričke i verbalne sposobnosti tj. sposobnosti uspješnog komuniciranja i održavanja odnosa s djecom i s odraslim osobama u svom okruženju.

Odgojiteljeva profesionalna uloga obuhvaća i savjetodavni rad s roditeljima, koji je zakonski propisan (Državni pedagoški standard predškolskog odgoja i naobrazbe, 2008., čl. 29, st. 2.).

Prema Slunjski (2003) u procesu odgoja na dijete ne djeluju samo odgojiteljeve riječi, nego njegovo cjelokupno ponašanje te njegova ličnost. Zbog toga nisu bitne samo izgovorene riječi, već i na koji način su one izgovorene te kako se odgojitelj ponaša. Ono što odgojitelj radi sa djetetom, za njega ili pred njim daje djetetu određenu vrstu poruke kojih odgojitelj često nije ni svjestan. Iz tog razloga zna se dogoditi da ono što odgojitelj misli o odgoju i razvoju djeteta nije usklađeno sa onim kako se ponaša u vrtiću prema djetetu.

Stoga bi se dalo zaključiti da odgojitelj treba biti sposoban ne samo za rad i komunikaciju sa djecom već i sa odraslima. Upravo zbog toga on ima različite uloge koje se mijenjaju s vremenom. Razvojem i provedenim reformama u odgojno-obrazovnom sustavu došlo je do napretka, a samim time i do različitog poimanja odgojitelja.

2.3. Razlike i sličnosti između tradicionalnog i suvremenog poimanja odgojitelja

Petrović-Sočo (2009) navodi kako je prvi predškolski kurikulum nastao 1971. godine i zvao se "Program odgojno-obrazovnog rada u dječjem vrtiću". Bila su određena pet odgojno-obrazovna područja, a to su : materinski jezik, upoznavanje okoline, tjelesni i zdravstveni , glazbeni i likovni odgoj. Za ta područja bio je propisan cilj, odgojno-obrazovni zadatci i sadržaji koji su odgojitelji trebali ostvariti u odgojno-obrazovnom radu s djecom. Bilo je određeno za sve dobne skupine. Kurikulum je bio vrlo strukturiran, usmjeren na poučavanje, normativan, najvećim dijelom u kognitivnom području dječjeg razvoja. On se ostvarivao frontalnim oblikom rada, usmjeren na znanje, a ne na dijete. Najčešće su se koristile verbalne metode i to u točno određeno vrijeme s normiranim trajanjem prema dobi djece, a to znači u starijoj skupini dva puta po 25-30 minuta, srednjoj skupini 20 min, a u mlađoj skupini 15 minuta. Odgojitelj je godinu dana unaprijed isplanirao odgojno-obrazovne sadržaje, odabrao ih je prema nekom zamišljenom, prosječnom djetetu, a provodio s djecom kao pripremljene, fragmentirane i izolirane "porcije" znanja. Koristio je strategiju učenja napamet, vjerovao u vanjske nagrade, ali i kazne, a s roditeljima najviše surađivao pri djetetovom polasku u školu. Slobodnoj igri se nije posvećivala posebna pažnja. Sobe su bile uređene na način da je svaka imala poveći dio sobe prazan kako bi se sva djeca mogla okupiti za "jutarnji krug"². Tu je odgojitelj provodio izravno poučavanje i to svaki dan iz drugog odgojno-obrazovnog područja.

Donošenjem Nacionalnog okvirnog kurikuluma u Hrvatskoj se napušta tradicionalni pristup dok se u novom kurikulumskom pristupu ističe zahtjev za razvojem kompetencija (Nacionalni okvirni kurikulum za rani i predškolski odgoj i obrazovanje, 2014).

Prema Slunjski (2003) često se događa da se odgojitelj opredijeli za humanistički odnosno suvremen pristup u radu s djecom u vrtiću, no u praksi radi na staromodan odnosno tradicionalan način. On je pritom uvjeren da je njegov način pristupanja humanistički odnosno suvremen. Npr. odgojitelj može biti uvjeren kako on pomaže i omogućuje djetetu da se ono osamostali, no kad se pogleda njegov način rada, dolazi se do spoznaje da nije tako. On ga presvlači, stavlja mu hranu u tanjur, sugerira mu što da napravi, a zapravo dijete to zna i samo.

² Jutarnji krug je vrijeme kada se moraju okupiti sva prisutna djeca na jednom mjestu. Odgojitelj onda provodi aktivnost koju je za taj dan planirao.

Na taj način on koči i otežava djetetovo osamostaljenje. Zapravo mu ne pruža mogućnost da pokaže što sve zna i umije, odnosno da se razvija u skladu sa svojim mogućnostima. Suvremeni odgojitelj pruža više slobode djetetu, omogućuje mu da se razvija u skladu sa svojim mogućnostima. Postavlja mu izazove malo iznad njegovih mogućnosti kako bi mogao napredovati, a koji opet nisu prezahtjevni za njega. Sobe vrtića koncipirane su po "kutićima"³ i pružaju djetetu raznovrsnost materijala, ali i slobodan izbor igre. Prema autoru Amabile (1989) kada djeca imaju veću slobodu izbora povećava se njihova intrinzična motivacija za određenim aktivnostima, a na taj način se oslobađa njihova kreativnost. Prema Nacionalnom okvirnom kurikulumu (2014) vrtić treba djeci omogućiti slobodan izbor aktivnosti i partnera. Potrebno je da odgojitelji, a i drugi stručni djelatnici vrtića budu svjesni trenutka u kojem žive te da njihov profesionalni razvoj ne treba rezultirati samo pomacima u znanju. Trebaju se vidjeti promjene i u njihovom djelovanju i uvjerenjima (Nacionalni centar za vanjsko vrednovanje obrazovanja, 2012).

Život i rad u današnjem suvremenom društvu punom brzih promjena i oštre konkurencije svakako zahtijevaju nova znanja, sposobnosti, vještine, stavove i vrijednosti tj. nove kompetencije pojedinca. To potvrđuje i autorica Habuš Rončević (2014) koja tvrdi da je prošlost zahtijevala obrazovanje za stabilnost, dok sadašnjost zahtijeva obrazovanje za stalne promjene tj. fleksibilnu prilagodljivost stalno mijenjajućem svijetu. Prema Nacionalnom okvirnom kurikulumu (2014) nove kompetencije stavljaju naglasak na razvoj stvaralaštva, inovativnosti, rješavanja problema, poduzetnosti, informatičke pismenosti, razvoju kritičkoga mišljenja, socijalnih i drugih kompetencija. No to nije ostvarivo u tradicionalnome odgojno-obrazovnom sustavu jer on djeluje kao sredstvo prenošenja znanja. Habuš Rončević (2014) tvrdi kako nikad kao danas nije bilo toliko složenih društvenih zahtjeva i izazova u dječjem okruženju.

Može se primijetiti kako se način rada odgojitelja s vremenom promijenio zbog suvremenog načina shvaćanja djeteta odnosno djeteta se shvaća kao cjelovito biće koje ima

³ Kutić odnosno centar (kako se još može nazvati) je zapravo dio sobe jedne odgojne skupine u vrtiću. Soba je podijeljena u nekoliko različitih kutića koji omogućuju cjelokupni razvoj djeteta. To može biti likovni, manipulativni, dramsko-scenski, istraživački, obiteljskiOni potiču grupiranje djece u manje skupine i omogućuju kvalitetnije interakcije.

specifična prava i potrebe. Naime upravo iz tog razloga dogodile su se promjene i u inicijalnom obrazovanju odgojitelja, a tako se i povećala potreba za stručnim usavršavanjem

2.4. Inicijalno obrazovanje i stručno usavršavanje odgojitelja u Republici Hrvatskoj

U Republici Hrvatskoj su se dugo vodile rasprave o promjeni sustava za obrazovanje odgojitelja. Razlog tome je što je razina obrazovanja odgojitelja bila vrlo niska s obzirom na srodne profesije.

S obzirom na to da je odgoj i obrazovanje predškolske djece vrlo kompleksna i složena djelatnost, a uloga odgojitelja vrlo odgovorna i zahtjevna bitno je da odgojitelji imaju odgovarajuće obrazovanje. Prema Šagud (2005) vremensko trajanje obrazovanja odgojitelja bilo je različito. Na Visokim učiteljskim školama u Osijeku i Rijeci obrazovanje odgojitelja trajalo je tri godine i za to se dobivala viša stručna sprema. Na drugim visokim učilištima organizirao se dvogodišnji studij te se također dobivala viša stručna sprema. Odgojitelji su se prije 1968. godine školovali u srednjoj školi za odgojitelje, a te godine počinje studij za odgojitelje u Zagrebu. U početku je studij trajao dvije godine, a kasnije i tri godine sve do akademske godine 2012/2013 kada stručni studij prelazi u sveučilišni i mijenja naziv u Rani i predškolski odgoj i obrazovanje, te su studenti u mogućnosti završiti preddiplomski ili diplomski studij Ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja. Danas se, dakle, na Učiteljskom fakultetu u Zagrebu odgojitelji mogu obrazovati na preddiplomskoj i diplomskoj razini⁴. Prva sveučilišta koja 2009/2010 godine uvode Sveučilišni preddiplomski i diplomski studij su Fakultet za odgojne i obrazovne znanosti u Osijeku⁵ i Učiteljski fakultet u Rijeci⁶, zatim istu praksu slijedi Učiteljski fakultet u Zagrebu već navedene 2012/2013 godine, nakon njega 2013/2014 godine na Sveučilištu u Splitu započinje se s izvođenjem preddiplomskog sveučilišnog Studija za Rani i predškolski odgoj i obrazovanje⁷. Na Sveučilištu u Zadru⁸ od 2014/2015 godine postoji preddiplomski sveučilišni studij Rani i predškolski odgoj i obrazovanje. Nakon što se završe tri godine studija stječe se naziv sveučilišni prvostupnik odgojitelj djece rane i predškolske dobi.

⁴<http://www.ufzg.unizg.hr/?lang=hr>. 05.05.2018.

⁵<http://wt.foozos.hr/>. 05.05.2018.

⁶<http://www.ufri.uniri.hr/hr/>. 05.05.2018.

⁷<http://www.ffst.unist.hr/>. 05.05.2018.

⁸<http://www.unizd.hr/>. 05.05.2018.

Osoba koja je završila preddiplomski sveučilišni studij ili stručni studij može se zaposliti u vrtiću prema Zakonu o predškolskom odgoju i obrazovanju (NN 94/13).

Rad s djecom predškolske dobi zahtijeva razvijenu osobnost i kreativnost te visoku stručnost i obrazovanje odgojitelja u toj djelatnosti. Zbog neprestanih promjena u svijetu nemoguće je očekivati da će odgojitelji u okviru redovnog studija dobiti sva potrebna znanja za uspješno izvršavanje profesionalnih zadataka. Tako se vidi razlika i u samim predavačima na stručnim usavršavanjima. Autorica Lepičnik Vodopivec (2012) navodi kako u tradicionalnom konceptu stručnog usavršavanja poučavaju većinom vanjski predavači i stručnjaci koji zapravo nisu dovoljno dobro upoznati sa situacijama konkretnog vrtića te zbog toga daju neodgovarajuće i loše primjere. Dok u novim konceptima stručnog usavršavanja predavači su unutarnji, a ponekad i inozemni. Prema Peklić i Vujatović (2011) suvremena strategija obrazovanja se zapravo temelji na načelu cjeloživotnog učenja i upravo iz tog razloga potrebno je stručno usavršavanje. Nova koncepcija obrazovanja traži stalno učenje i stalno stručno usavršavanje (Lasić-Lazić, 1997). Staničić (1993) navodi kako je novoj koncepciji obrazovanja cilj proširiti obrazovanje na cijeli život pojedinca i društva uopće, a to znači da se traži stalno učenje i stručno usavršavanje. Autorica Lepičnik Vodopivec (2012) također potvrđuje ovu tvrdnju navodeći kako u ovom nestabilnom i kompleksnom svijetu može preživjeti samo onaj pojedinac koji neprestano uči. Kako bi se odgojitelj mogao stručno usavršavati potrebno mu je to omogućiti tj. dati ponudu stručnih usavršavanja koja će zadovoljiti potrebe odgojitelja ali i odgojne - obrazovne ustanove. Prema Zakonu o radu (Čl. 54, 2) : *“Radnik je dužan u skladu sa svojim sposobnostima i potrebama rada školovati se, obrazovati, osposobljavati i usavršavati se za rad.”*⁹U Republici Hrvatskoj stručno usavršavanje učitelja, nastavnika, odgojitelja, ravnatelja i stručnih suradnika su pravo, odgovornost i obveza svih odgojno-obrazovnih djelatnika (Bek i Purgar, 2014). Autorica Pavlic (2015) navodi da na razvoj vrtića utječe kontinuirano stručno usavršavanje odgojitelja, njihovi stavovi i mišljenja. Stoga je svim vrtićima bitno ulagati u sve svoje djelatnike, a tako i odgojitelje kako bi se vrtići razvijali i napredovali.

⁹<https://www.zakon.hr/z/307/Zakon-o-radu> , 07.12.2017

Matijević (2000) navodi kako je usavršavanje proces proširivanja stručnih znanja i poboljšanje sposobnosti obavljanja nekih poslova. Pod tim se podrazumijeva postojanje neke stečene školske spreme, a ono omogućuje dopunjavanje ranije stečenih znanja i stjecanje novih znanja koja su rezultat napretka znanosti i tehnologije. Obrazovanje odgojitelja je proces koji traje cijeli život. Prema Zakonu o predškolskom odgoju i obrazovanju odgojitelji i stručni suradnici obvezni su stručno se usavršavati (NN 94/13).

Bek i Purgar (2014) smatraju da se pod pojmom stručno usavršavanje odgojno-obrazovnih djelatnika podrazumijeva pojedinačno i organizirano usavršavanje u području didaktike, pedagogije, obrazovne psihologije, informacijsko komunikacijskih tehnologija, metodike, savjetodavnog rada, upravljanja, obrazovnih politika te drugih područja relevantnih za visokokvalitetno i učinkovito obavljanje odgojno-obrazovne djelatnosti. Prema Pastuović (2012) poduzeća (ustanove) ulažu znatna sredstva u kontinuirano obrazovanje svojih zaposlenika i zbog toga je negdje oko 40% zaposlenih u OECD zemljama obuhvaćeno nekim oblikom neformalnog obrazovanja. To znači da ustanove same mogu biti organizatori stručnih usavršavanja, no isto tako ih mogu i financirati. Prema Zakonu o radu (Čl. 54, 1) *„Poslodavac je dužan omogućiti radniku, u skladu s mogućnostima i potrebama rada, školovanje, obrazovanje, osposobljavanje i usavršavanje.“* Iz toga bi se moglo protumačiti kako poslodavac treba omogućiti djelatniku da mu cijena usavršavanja bude prihvatljiva tako da djelatnik doista ode na to usavršavanje.

Načini i provedba prepušteni su odgojiteljskim vijećima i odgojiteljima. Ono može biti individualno kada odgojitelj samostalno proučava noviju stručnu literaturu ili skupno stručno usavršavanje koje se ostvaruje u okviru stručnih tijela tj. stručnih aktiva ili odgojiteljskih vijeća u vrtiću te izvan vrtića na različitim stručnim skupovima poput seminara, predavanja, tečaja.... Autorica Pavlic (2015) isto tako navodi kao jedan od modela stručnog usavršavanja grupni oblik, dok je drugi individualni, no posebno ističe kao jedan oblik rad s pripravnicima. Naglašava da je moguće da se to provodi unutar ustanove ili izvan nje. Prema Matijević (2000) usavršavanje može biti individualno tj. samoobrazovanje ili organizirano od strane neke obrazovne ustanove. Cilj svih oblika stručnog usavršavanja je profesionalni razvoj odgojitelja stjecanjem novih vještina i znanja potrebnih za unapređivanje osobne odgojno-obrazovne prakse i djelatnosti predškolske ustanove tj. vrtića (Pavlic, 2015). Stoga autorica Pavlic (2015)

navodi da bi svaki vrtić trebao imati plan profesionalnog usavršavanja odgojitelja, ali i drugih stručnih djelatnika. U svakom slučaju on bi trebao biti fleksibilan kako bi se mogao modificirati i mijenjati ovisno o potrebama tj. individualnim interesima. Organizatori stručnog usavršavanja su voditelji vrtićkih i županijskih stručnih vijeća, vrtićki pedagog i ravnatelj, Ministarstvo znanosti i obrazovanja, Agencija za odgoj i obrazovanje, Učiteljski fakulteti te sve češće i pojedine stručne udruge građana zainteresirane za razvoj odgojne djelatnosti. Ova djelatnost zahtjeva neprekidno stručno usavršavanje i osposobljavanje zaposlenih odgojitelja, a to je ujedno i preduvjet unapređivanja i razvoja predškolske ustanove tj. odgojno-obrazovne djelatnosti u njoj te postizanja kvalitetnih odgojno-obrazovnih rezultata (Lučić, 2007). Prema Pastuović (2012) starenjem stanovništva razvijenih zemalja raste njihova potreba za trajnim osposobljavanjem i usavršavanjem.

Prema Slunjski (2006) psihološka i pedagoška znanja su odgojitelju svakako potrebna za kvalitetan pristup djetetu, no ona nisu sigurnost da će to tako i biti. Kvalitetu pristupa ne određuje samo ono što odgojitelj zna o odgoju, već kako ono što zna prevodi u odgojnu stvarnost. Stoga se smatra da je problem odgojiteljevo uvjerenje da on radi dobro, a zapravo je u praksi drugačije. Uzrok neprimjerenog pristupa djeci je često to što odgojitelji ne mogu procijeniti i prepoznati stvarnu kvalitetu svog rada. Iz tog razloga potrebno je da odgojitelj osvještava, prepoznaje i unapređuje svoj pristup kako bi unaprijedio svoju praksu. Van Aredell (1994, prema Šagud, 2005) navodi kako su zbog sve većih očekivanja i zahtjeva koji se stavljaju pred odgojitelja potrebne nove tehnike njihovog obrazovanja. One bi se temeljile na učenju komunikacijom, kooperativnom učenju te na instrukciji i mentorskom načinu rada.

Zadaća stručnog usavršavanja je u skladu s principima cjeloživotnog učenja. Odnosno sustavno i kontinuirano razvijati postojeće kompetencije odgojno-obrazovnih radnika, stimulirati ih na razvoj vještina, usvajanje novih znanja i utemeljenje stavova jer obrazovanje ne završava diplomom i položenim stručnim ispitom (Agencija za odgoj i obrazovanje, 2014-2020).

Postoji različito poimanje pojma stručno usavršavanje, naime autorica Pavlic (2015) navodi kako se stručno usavršavanje sastoji od internih stručnih aktivna, radionica, odgajateljskih vijeća, supervizijskih sastanaka, timskog planiranja, refleksivnog praktikuma,

individualnog stručnog usavršavanja i pedagoškog menadžmenta. Prema Agenciji za odgoj i obrazovanje (2014-2020) kvalitetno stručno usavršavanje je sadržajno organiziran, dostupan, kontinuiran i raznolik niz aktivnosti, jasno definiranih ciljeva kojima se različitim ciljnim skupinama, u skladu s njihovim potrebama i potrebama odgojno-obrazovnog sustava, omogućuje profesionalni razvoj i učenje. Usmjereno je zapravo na razvoj kompetencija, unapređenje kvalitete nastave i poboljšanje obrazovnih ishoda učenja.

Obilježja kvalitetnog stručnog usavršavanja su:

- stručnost
- kontinuiranost
- dostupnost
- raznolikost

Kvalitetno stručno usavršavanje:

- povezano je s postupkom napredovanja
- doprinosi statusu profesije i profesionalnom razvoju
- doprinosi razvoju kompetencija odgojno-obrazovnih radnika
- unapređuje znanja predmetnih sadržaja i metodičko-didaktička znanja
- temelji se na rezultatima analiza obrazovnih postignuća učenika (PIRLS, PISA, TIMSS, nacionalni ispiti, Državna matura i sl.)
- izvođenja nastave te indirektno poboljšanje obrazovnih postignuća učenika
- usmjereno je na postizanje krajnjeg cilja stručnog usavršavanja - unapređenje kvalitete
- temelji se na identificiranim potrebama pojedinca i odgojno-obrazovnog sustava
- omogućuje suradnju i razmjenu iskustava
- promovira kontinuirano istraživanje vlastite prakse i refleksivnost
- promovira jednakost i prihvaćanje različitosti
- pruža mogućnost razumijevanja prakse sa suvremenih znanstvenih polazišta
- provodi se različitim oblicima i modelima
- dostupno je u primjereno vrijeme svim sudionicima
- potiče korištenje IKT-a u vlastitom radu i profesionalnom razvoju
- uključuje postupke vrednovanja (Agencija za odgoj i obrazovanje, 2014-2020).

Sve ovo se podrazumijeva u kontekstu nastavnika u osnovnoj i srednjoj školi, ali isto to bi se moglo koristiti za stručno usavršavanje odgojitelja. Nakon što su odgojitelji završili svoje inicijalno obrazovanje bitno je da se usmjere na stručno usavršavanje, a zbog toga se trebaju ispitati obrazovne potrebe odgojitelja.

3. OBRAZOVNE POTREBE ODGOJITELJA

Prema Pastuović (2012) potreba je objektivni suvišak ili nedostatak nečega u organizmu (potreba za znanjem, društvom, hranom...). Autor Marušić (1989) kaže da kada pojedinac osjeća potrebu to znači da on osjeća neki unutarnji stimulans koji ga zapravo tjera da se suoči sa svojom okolinom u želji da zadovolji tu potrebu te na taj način uspostavi ravnotežu. Današnji ubrzani način života iziskuje od zaposlenih konstantno usavršavanje kako bi zadovoljili svoje potrebe na poslu. Prema Pastuoviću (2012) koncept cjeloživotnog učenja vodeće je načelo suvremene obrazovne politike. Iz toga bi se dalo zaključiti da potrebe za cjeloživotnim učenjem nisu prije postojale. Isti autor (2012) navodi kako prema tradicionalnom načinu razmišljanja se život dijeli na dva razdoblja, a to su razdoblje djetinjstva i mladenaštva i razdoblje odraslosti u kojem se radi. Stoga tradicionalni odgojitelj nije imao potrebu za usavršavanjem jer je smatrao da je prestar, odnosno njegov zadatak je samo posao. Djeca su ta koja trebaju učiti, a ne on. Potrebno je napustiti tradicionalno vjerovanje da je obrazovanje namijenjeno samo djeci i mladima. U današnjem suvremenom vremenu odgojitelj je svjestan svoje potrebe za usavršavanjem te ju nastoji i zadovoljiti. Naime izazovi s kojima se svakodnevno susreće ga potiču na to.

Prema Andrilović, Matijević, Pastuović, Pongrac i Špan (1985) obrazovne potrebe se ispituju višefaznim postupkom koji zapravo počinje analizom aktivnosti za koju treba osposobiti organizaciju, pojedinca ili određenu socijalnu zajednicu, a iz toga se izvodi profil aktivnosti tj. potrebne vještine, znanja i ostale osobine ličnosti. Isti autori (1985) navode da se zatim određuje stupanj razvijenosti tih osobina kod osoba koje te aktivnosti trebaju realizirati kako bi se na temelju razlike između tih podataka odredila obrazovna i odgojna potreba. Prema Matijević (2000) ispitivanje obrazovnih potreba je važna etapa obrazovnog ciklusa koja zapravo obuhvaća niz postupaka kojima se utvrđuje stupanj usvojenosti vještina i znanja koje su potrebne za obavljanje određenih poslova. Prilikom tog ispitivanja koriste se svi poznati postupci za utvrđivanje usvojenosti vještina i znanja. Autori Andrilović i sur. (1985) navode kako je bitno razlikovati potrebu za obrazovanjem (objektivni obrazovni deficit u odnosu prema nekom kriteriju kojeg organizacija ili pojedinac ne moraju biti svjesni) od motiva za obrazovanjem (subjektivni doživljaj odnosno svijest o objektivnoj potrebi i samo ona pokreće na obrazovanje). No isto tako nerijetko se razlikuju potrebe pojedinca sa potrebama

poslodavca no kako bi svi bili zadovoljni potrebno je pronaći neki balans. Poticati pojedinca na usavršavanje ali i uvažavati njegove interese.

Kao što se razlikuju obrazovne potrebe odgojno-obrazovnih ustanova odnosno vrtića, tako se međusobno razlikuju i obrazovne potrebe odgojitelja. One ovise o zahtjevu poslodavca odgojitelja no isto tako i o afinitetima, interesima samog odgojitelja. Da bi se zadovoljile potrebe odgojitelja bitno je da se provede planiranje i programiranje stručnog usavršavanja.

4. PLANIRANJE I PROGRAMIRANJE STRUČNOG USAVRŠAVANJA ODGOJITELJA

Prema Andrilović i sur. (1985) programi usavršavanja formiraju se ili promjenama koje proizlaze iz društvenog i znanstvenog progressa ili na aktualnim zahtjevima prakse. Prema Zakonu o odgoju i obrazovanju u osnovnoj i srednjoj školi (NN 152/14) odgojno-obrazovni djelatnici se trebaju stručno usavršavati iz područja didaktike, pedagogije, obrazovne psihologije, informacijsko-komunikacijskih tehnologija, metodike, savjetodavnog rada, obrazovnih politika, upravljanja i drugih područja relevantnih za visokokvalitetno i učinkovito obavljanje odgojno-obrazovne djelatnosti u obrazovnim ustanovama. No isto to bi se moglo prenijeti i na vrtiće s obzirom da odgojitelji imaju različite uloge u svom poslu trebaju se i stručno usavršavati iz različitih područja.

Ključne točke svakog plana stručnog usavršavanja su :

- Ciljevi i zadatci stručnog usavršavanja,
- Organizacijski oblik tj. seminar, tečaj, predavanje ...
- Namjena programa,
- Realizatori stručnog usavršavanja,
- Metode, objekti i sredstva stručnog usavršavanja,
- Financijski plan,
- Kriteriji i organizacija praćenja i valorizacije efikasnosti programa str. Usavršavanja,
- Termini svih faza andragoškog ciklusa (Andrilović i sur., 1985).

Autorica Pavlic (2015) navodi kako je potrebno da svaki vrtić ima plan stručnih usavršavanja djelatnika, no on mora biti fleksibilan kako bi se prilagodio interesima i potrebama djelatnika. Svaka odgojno-obrazovna ustanova trebala bi imati svoj plan stručnog usavršavanja, ali i svaki odgojitelj bi trebao imati svoj vlastiti osobni plan stručnog usavršavanja. Prema Agenciji za odgoj i obrazovanje (2014-2020) zadaća stručnog usavršavanja je sustavno i kontinuirano razvijati postojeće kompetencije odgojno-obrazovnih radnika, stimulirati ih na razvoj vještina, usvajanje novih znanja i utemeljenje stavova jer obrazovanje ne završava položenim stručnim ispitom i diplomom. Stoga svaka ustanova najprije treba ispitati obrazovne potrebe svojih djelatnika i na temelju toga izraditi plan stručnog usavršavanja. Pojam stručnog usavršavanja odgojitelji različito poimaju. Tako autorica Pavlic (2015) navodi da se stručno usavršavanje sastoji od odgajateljskih vijeća,

stručnih aktiva, timskog planiranja, radionica, supervizijskih sastanaka, refleksivnog praktikuma, pedagoškog menadžmenta i individualnog stručnog usavršavanja. Svaki ovaj vid stručnog usavršavanja ima svoj neki cilj tako da ulazi u plan stručnog usavršavanja odgojno-obrazovne ustanove. Bitno je tijekom planiranja i programiranja odrediti na kojoj će se razini održati stručno usavršavanje (županijska, međunarodna, međužupanijska), kolika će biti cijena, tko će biti predavač, gdje će se održati stručno usavršavanje, koja će biti tema, koje će se organizacijske i didaktičko-metodičke metode koristiti.

4.1. Organizacijski i didaktičko-metodički oblici rada

S obzirom na brzinu današnjeg života i općenito načina funkcioniranja ljudi i organizacijski didaktičko-metodički aspekt stručnog usavršavanja se polako mijenja. Klasično predavanje tj. izravno poučavanje odnosno kada predavač kaže polaznicima ili im pokazuje ono što bi želio da oni saznaju ili da mogu uraditi (Desforges, 2001). U istraživanju autorice Lepičnik Vodopivec (2012) od 111 ispitanika samo četvero se izjasnilo da smatraju da je predavanje najučinkovitiji oblik stručnog usavršavanja. Interaktivno predavanje je zapravo kombinacija radionice, rasprave sa izlaganjem predavača¹⁰. Prema Matijeviću (2000) tečaj je zapravo nastava u epohama, ima određeno trajanje npr. dvadeset ili stotinu sati. Tako se često organiziraju tečajevi prve pomoći, stranog jezika, tečajevi za korištenje kompjutera. Isti autor (Matijević, 2000) navodi da je seminar nastavna strategija koja je primjerena polaznicima koji su stekli već određenu samostalnost. Polaznici izlažu rezultate vlastitih proučavanja i razmjenjuju o tome mišljenje s drugim polaznicima. Debata (diskusijska grupa, kružok) je usmena izmjena mišljenja na nekom skupu tj. oblik rada u obrazovanju odraslih (Matijević, 2000). Isti autor navodi da radionica predstavlja zapravo simulaciju neke realne situacije s ciljem razvijanja nekih vještina. Kolokvij je usmena ili pismena provjera znanja na visokim školama.¹¹ Ekskurzija / studijsko putovanje (primjeri dobre prakse) je prema Matijeviću (2000) didaktičko rješenje koje se organizira za odrasle i mlade s ciljem da se steknu iskustva koja ne mogu nikako biti zamijenjena učenjem u školskim prostorima i uz pomoć raznih medija. Ona mogu biti individualna ili skupna. Prema Matijević (2000) simpozij je zapravo sastanak stručnjaka zbog određene teme. Oblike e-učenja (webinar, video-konferencija) omogućila nam je raznovrsnost

¹⁰http://www.djecamedija.org/?page_id=21 pristupljeno 19.11.2017

¹¹<http://hrvatski.enacademic.com/51693/kolokvij>, pristupljeno 20.11.2017.

medija te dostupnost tih medija na bilo kojem mjestu u bilo koje vrijeme (Matijević, 2000). Takvi modeli učenja i poučavanja uvažavaju stilove življenja odraslih te omogućuju edukaciju između dvije ili više različitih lokacija.

Prema Carnet-u Webinar je predavanje, seminar ili radionica koja se prenosi putem Interneta.¹² Grupni rad je kada je skupina sudionika podijeljena na manje grupe i oni u svakom pojedinom slučaju samostalno razrađuju rješenja koja se ponovno unose u ukupni rezultat (Terhart, 2001). Rad u paru je kada dvoje sudionika radi na određenom zadatku, a to je zapravo prijelazni oblik između individualnog rada i grupnog rada (Markovac, 2001). Frontalni rad je način rada gdje dominira jednosmjerna komunikacija sa predavačeve strane, dok se sudionici povremeno uključuju u obliku kratkog razgovora ili neverbalnim izražavanjem (Bognar i Matijević, 2005). Individualni/samostalni rad razvija samostalnost kod sudionika, osposobljava ga za samostalno učenje te budi njegovu radnu i istraživačku znatiželju. Sudionici rezultate svog individualnog rada mogu prikazati ostaloj grupi (Matijević, 2000). Naime prema Lučić (2007) proučavanje stručne literature je individualno stručno usavršavanje stoga se da zaključiti da je stručna literatura važna za odgojitelje.

Prema autoru Desforges (2001) rad u grupi može povećati polaznikovo postignuće i samopoštovanje. Grupnim radom može se učiti suradnji tj. učenje rada u grupi. Prema autoru White (2010) sudionici se surađujući u grupama suočavaju sa problemom kako bi definirali i pojasnili prirodu problema i pokušali utvrditi način postupanja u rješavanju. Johnson i Johnson (1985) i Slavin (1987) prema Desforges (2001) ističu kako postoji mnogo podataka koji pokazuju da suradničke metode poučavanja poboljšavaju dječje postignuće više od tradicionalnih metoda. Isti autori smatraju da se poboljšanje postiže i u socijalnoj domeni. To znači da suradničko učenje tj. grupni rad stvara bolje odnose među sudionicima, osobito onom različitog etničkog porijekla, potiče privlačnost među sudionicima, jača samopoštovanje te olakšava prihvaćanje sudionika s teškoćama u razvoju, odnosno povećava toleranciju među sudionicima grupnog rada. Prema Matijeviću (2000) učenje na daljinu je kada se subjekti koji poučavaju i subjekti koji uče ne susreću svakodnevno radi zajedničkih organiziranih nastavnih epizoda. Komuniciraju međusobno pomoću medija (pisma, telefon, telefaks, radio, televizija,

¹²<http://www.carnet.hr/webinari>, pristupljeno 09.12.2017.

kompjuteri...) Tim načinom bi se stručna usavršavanja malo prilagodila suvremenom načinu života. Bek i Purgar (2014) smatraju kako treba prilagoditi odgojno-obrazovne i nastavne oblike, sredstva i metode rada sposobnostima i individualnim potrebama pojedinca da bi se osigurao odgojno obrazovni uspjeh svakog pojedinca. Te se iz toga može zaključiti kako bi bilo dobro koristiti različite metode rada kako bi uspjeh bio što veći. Autorica Šagud (2011) govori kako dijeli mišljenje sa mnogim autorima te da je potrebno emancipirati nove oblike stručnog usavršavanja koji bi omogućili bolje razumijevanje, povezivanje i iskorištavanje apstraktnih teorijskih znanja sa situacijama koje proizlaze iz neposredne profesionalne prakse. Slunjski (2006) navodi kako bi se na stručnim skupovima trebao više provoditi istraživački pristup usavršavanja, a manje informativni iz razloga što u istraživačkom pristupu voditelj omogućuje sudionicima dvosmjernu komunikaciju odnosno aktivno sudjelovanje.

Postoje različiti organizacijski i didaktičko-metodički oblici rada te ih je potrebno kombinirati i prilagoditi na obostrano zadovoljstvo (predavač i polaznik).

5. SVRHA, CILJ I HIPOTEZE

5.1. Svrha rada

Odgojitelji svoje obrazovanje stječu završavajući sveučilišni studij na Učiteljskom fakultetu smjer Rani i predškolski odgoj i obrazovanje. Postoji mogućnost da se završe tri ili pet godina , ovisi o želji studenta. Iako se studenti već nakon završene tri godine mogu zaposliti to ne znači da se oni ne trebaju stručno usavršavati. Stručno usavršavanje znači da će obnavljati i dopunjavati ranije stečene vještine i znanje, ali isto tako i stjecati neke nove (Turković, 1998). Problem koji se istražuje su stavovi i mišljenja odgojitelja o stručnom usavršavanju.

5.2. Ciljevi i hipoteze istraživanja

Cilj ovog rada je analizirati Katalog stručnog usavršavanja Agencije za odgoj i obrazovanje i ispitati stavove i mišljenja odgojitelja o stručnom usavršavanju te na temelju rezultata istraživanja dati preporuke za poboljšanje programa daljnjeg stručnog usavršavanja. Na temelju toga su postavljeni ovi zadatci:

1. Ispitati stavove i mišljenja odgojitelja o sadržajnom i organizacijskom aspektu stručnih usavršavanja s obzirom na mjesto gdje je smješten vrtić u kojem su zaposleni (Zagreb ili Rijeka).
2. Ispitati stavove i mišljenja odgojitelja o sadržajnom i organizacijskom aspektu stručnih usavršavanja s obzirom na godine radnog iskustva.
3. Ispitati stavove i mišljenja odgojitelja o sadržajnom i organizacijskom aspektu stručnih usavršavanja s obzirom na dob odgojitelja.
4. Ispitati stavove i mišljenja odgojitelja o sadržajnom i organizacijskom aspektu stručnih usavršavanja s obzirom na to jesu li zaposleni u privatnom ili gradskom vrtiću.
5. Analiza Kataloga stručnog usavršavanja Agencije za odgoj i obrazovanje (predškolski odgoj).

6. Usporediti analizu Kataloga stručnog usavršavanja Agencije za odgoj i obrazovanje (predškolski odgoj) sa stavovima i mišljenjima odgojitelja o sadržajnom i organizacijskom aspektu stručnog usavršavanja.

Hipoteze:

H₁ Ne postoji razlika u stavovima i mišljenjima o sadržajnom i organizacijskom aspektu stručnih usavršavanja između odgojitelja zaposlenih u Zagrebu i Rijeci.

H₂ Ne postoji razlika u stavovima i mišljenjima odgojitelja o sadržajnom i organizacijskom aspektu stručnih usavršavanja s obzirom na godine radnog iskustva.

H₃ Postoji razlika u stavovima i mišljenjima o sadržajnom i organizacijskom aspektu stručnih usavršavanja s obzirom na kronološku dob odgojitelja. Mlađi odgojitelji imaju pozitivnije stavove i mišljenja (Koskarov i Popova, 2016).

H₄ Ne postoji razlika u stavovima i mišljenjima o sadržajnom i organizacijskom aspektu stručnih usavršavanja s obzirom na to jesu li odgojitelji zaposleni u privatnom ili gradskom vrtiću.

Za zadnja dva zadatka nisu postavljene hipoteze jer se Analiza Kataloga stručnog usavršavanja Agencije za odgoj i obrazovanje radila na temelju evidencijske liste te se nakon toga usporedilo sa rezultatima upitnika o stavovima i mišljenjima odgojitelja o sadržajnom i organizacijskom aspektu stručnog usavršavanja.

6. METODA

6.1. Mjerni instrument

Instrument koji je korišten u ovom istraživanju je upitnik (Prilog br. 1.) koji je osmišljen prema dostupnoj literaturi i za potrebe ovog istraživanja.

Upitnik o općim podacima sadrži 8 pitanja koja se odnose na dob, spol, godine radnog staža, stručnu spremu, zaposlenost u gradskom ili privatnom vrtiću, mjesto odnosno grad u kojem se vrtić nalazi, odlazak na stručna usavršavanja u ustanovi ili izvan nje (teme, broj stručnih usavršavanja) te dobije li se potvrda o sudjelovanju. Podaci o navedenim pitanjima nalaze se na prethodnim stranicama ovog rada.

Drugi dio upitnika sastoji se od jedne tablice sa 40 tvrdnji, te još 10 manjih tablica na koje su odgojitelji zamoljeni da procijene svoj stupanj slaganja na skali Likertovog tipa 1-u potpunosti se ne slažem, 2- ne slažem se, 3-niti se slažem, niti se ne slažem, 4- slažem se i 5-u potpunosti se slažem. Dvije tablice na kojima su odgojitelji trebali odgovoriti je li navedena tvrdnja prihvatljiva ili ne, te dva pitanja otvorenog tipa.

Faktorskom analizom potvrđena su 2 faktora.

Faktor **sadržaj** s pripadajućim česticama :

- Ciljevi stručnog usavršavanja jasno su formulirani.
- Ishodi stručnog usavršavanja jasno su formulirani.
- Poznati su mi ciljevi i ishodi stručnog usavršavanja prije samog stručnog usavršavanja.
- Sadržaji koji se nude na stručnim usavršavanjima su aktualni.
- Sadržaji koji se nude na stručnim usavršavanjima su primjenjivi u praksi.
- Sadržaji koji se nude na stručnim usavršavanjima su relevantni za rad odgojitelja.
- Informacije i savjeti koje sam dobila na stručnom usavršavanju bili su mi bili korisni u daljnjem radu.
- Sadržaji koji se nude na stručnim usavršavanjima vode ostvarenju postavljenih ciljeva i ishoda stručnog usavršavanja.
- Zadovoljna sam edukativnim materijalima koje dobijem na stručnim usavršavanjima.

- Zadovoljna sam organizacijskim i didaktičko-metodičkim oblicima koji se primjenjuju u programima stručnih usavršavanja.
- Korištene metode rada u programima stručnog usavršavanja omogućuju aktivno sudjelovanje.
- Korištene metode rada u programima stručnog usavršavanja omogućuje suradnju među sudionicima.
- Korištene metode rada u programima stručnog usavršavanja primjenjive su u praksi.
- Korištene metode rada u programima stručnog usavršavanja odgovarale su mojim potrebama i očekivanjima.
- Korištene metode rada u programima stručnog usavršavanja vode ostvarenju postavljenih ciljeva i ishoda stručnog usavršavanja.

Analizom pouzdanosti za faktor stava prema predškolskom uključivanju utvrđena je visoka pouzdanost (Cronbach alpha = 0.91).

Faktor **organizacija** s pripadajućim česticama :

- Zadovoljna sam sa trajanjem programa stručnog usavršavanja.
- Zadovoljna sam učestalošću održavanja stručnih usavršavanja.
- Zadovoljna sam veličinom grupe (brojem polaznika) koji sudjeluju u pojedinom stručnom usavršavanju.
- Zadovoljna sam izborom predavača na stručnom usavršavanju.
- Najefikasnijim smatram skupne programe stručnog usavršavanja.
- Prostor u kojem se održavaju stručna usavršavanja je adekvatan.
- Financiranje stručnih usavršavanja dobro je osmišljeno.
- Zadovoljna sam sa katalogom stručnih usavršavanja AZZO-a.
- Zadovoljna sam cjelokupnom organizacijom stručnog usavršavanja.

Visoka pouzdanost utvrđena je i za faktor samoprocijenjene organizacije (Cronbach alpha=0.84).

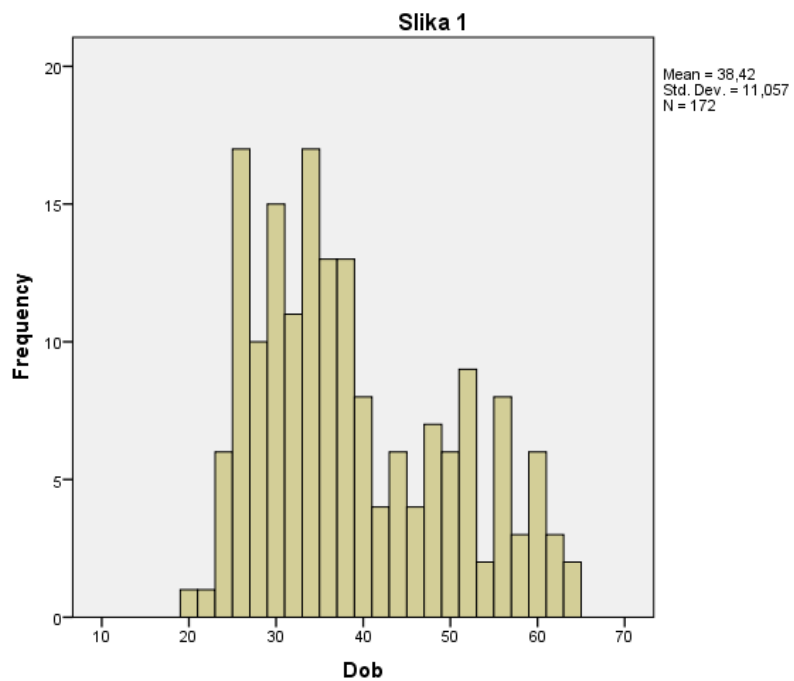
6.2. Uzorak sudionika

Uzorak čini 172 odgojitelja zaposlenih u 14 vrtića. Od toga se 7 vrtića nalazi na području Rijeke i okolice (5 privatna i 2 gradska vrtića), a 7 su na području Zagreba (4 privatna i 3 gradska vrtića). S područja Zagreba je 100 odgojitelja, dok je 72 s područja Rijeke i okolice. Spolna struktura vidljiva je iz Tablice 1. koja prikazuje distribuciju ispitanika s obzirom na spol 99% uzorka čine ispitanici ženskog spola, te je jedan ispitanik muškog spola.

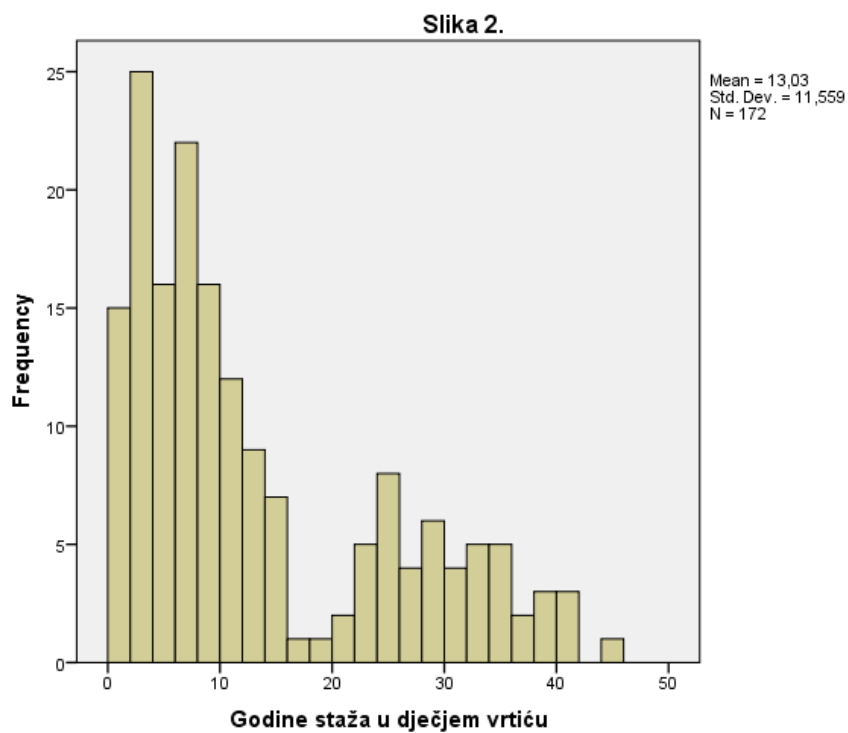
Spol	Broj	Postotak %
M	1	0.6
Ž	171	99.4
Ukupno	172	100

Tablica 1. *Distribucija ispitanika u odnosu na spol*

Iz Slike 1. vidljivi su osnovni statistički podatci s obzirom na dob, razvidno je da se raspon dobi kreće od 20 do 64 godine, a prosječna dob je 38 godine (SD = 11,06). Godine radnog iskustva kao odgojitelj kreću se od 1 do 45, dok prosjek radnog iskustva iznosi 13 godina (SD = 11,56) (Slika 2.).

Slika 1. Distribucija odgojitelja s obzirom na dob

Slika 2. Distribucija odgojitelja s obzirom na godine radnog iskustva

Distribucija odgojitelja prema stručnoj spremi vidljiva je u Tablici 2. iz koje se vidi da je najveći broj odgojitelja (N=64) završio preddiplomski studij predškolskog odgoja (37,2 %), njih 52 završilo je stručni studij predškolskog odgoja (30,2%) dok ih je 29 završilo Pedagošku akademiju (16,9 %). Šesnaest ispitanika završilo je diplomski studij ranog i predškolskog odgoja (9,3 %), te je njih 11 završilo srednju školu (6,4 %).

Stručna sprema	Broj	%
Srednja škola	11	6,4
Pedagoška akademija	29	16,9
Stručni studij predškolskog odgoja (2godine -prije bolonje)	52	30,2
Preddiplomski studij predškolskog odgoja (3 godine – bolonja)	64	37,2
Diplomski studij ranog i predškolskog odgoja 2 godine-bolonja)	16	9,3
Ukupno	172	100

Tablica 2. *Distribucija odgojitelja u odnosu na stručnu spremu*

U Tablici 3. prikazana je distribucija odgojitelja s obzirom na to u kojem su vrtiću zaposleni (privatnom ili gradskom). Vidljivo je iz tablice da je 88 ispitanika iz gradskog vrtića (51,2 %), dok je iz privatnog vrtića 84 ispitanika (48,8 %). Bitno je napomenuti kako je broj ispitanika iz privatnih vrtića prikupljen iz većeg broja različitih vrtića. Naime u privatnim vrtićima radi manji broj odgojitelja nego u gradskim vrtićima. Stoga je više objekata privatnih vrtića kako bi se postigao približan broj ispitanika kao što je iz gradskih vrtića.

Dječji vrtić	Broj	%
--------------	------	---

Gradski dječji vrtić	88	51,2
Privatni dječji vrtić	84	48,8
Ukupno	172	100

Tablica 3. *Distribucija odgojitelja prema tome jesu li zaposleni u gradskom ili privatnom dječjem vrtiću*

Distribucija odgojitelja s obzirom na to je li vrtić smješten u Zagrebu ili Rijeci i njezinoj okolini prikazana je u Tablici 4. iz koje se vidi da je 72 ispitanika iz Rijeke (41,9 %), dok je iz Zagreba njih 100 (58,1%). Razlog tog nesrazmjera je što Rijeka u odnosu na Zagreb ima manje vrtića stoga je u ovo istraživanje i uključen manji broj ispitanika iz Rijeke.

Mjesto vrtića	Broj	%
Rijeka	72	41,9
Zagreb	100	58,1
Ukupno	172	100

Tablica 4. *Distribucija odgojitelja prema mjestu gdje je vrtić smješten (Zagreb ili Rijeka)*

Distribucija odgojitelja s obzirom na to jesu li sudjelovali na stručnom usavršavanju unutar ustanove u kojoj su zaposleni prikazana je u Tablici 5. iz koje je vidljivo da je 155 odgojitelja (90,1%) odgovorilo da je prisustvovalo na stručnom usavršavanju unutar ustanove, dok je njih 17 odgovorilo da nije (9,9%). Od 108 sudionika koji su odgovorili na to pitanje, njih 50 je bilo na 1-2 stručna usavršavanja unutar ustanove u kojoj su zaposleni zadnje dvije godine. Najveći broj stručnih usavršavanja tijekom zadnje 2 godine je bio broj 45 kako su se izjasnila 2 sudionika. Razlog nesrazmjera broja stručnih usavršavanja može se naći u različitom poimanju pojma stručno usavršavanje, naime autorica Pavlic (2015) navodi kako se stručno usavršavanje sastoji od internih stručnih aktivna, radionica, odgajateljskih vijeća, supervizijskih sastanaka, timskog planiranja, refleksivnog praktikuma, individualnog stručnog usavršavanja i pedagoškog menadžmenta. No ne razmišljaju svi poput nje te su zbog toga velike razlike među brojevima.

Sudjelovanje na stručnim usavršavanjima u ustanovi u kojoj ste zaposleni	Broj	%
Da	155	90,1
Ne	17	9,9
Ukupno	172	100

Tablica 5. *Distribucija odgojitelja s obzirom na to jesu li ili nisu prisustvovali na stručnom usavršavanju unutar ustanove zadnje 2 godine*

S obzirom na to da odgojitelji imaju različite uloge u svom radu potrebno im je i stručno usavršavanje iz različitih područja. Prema Zakonu o odgoju i obrazovanju u osnovnoj i srednjoj školi (NN 152/14) odgojno-obrazovni djelatnici se trebaju stručno usavršavati iz područja didaktike, pedagogije, obrazovne psihologije, informacijsko-komunikacijskih tehnologija, metodike, savjetodavnog rada, obrazovnih politika, upravljanja i drugih područja relevantnih za visokokvalitetno i učinkovito obavljanje odgojno-obrazovne djelatnosti u obrazovnim ustanovama. Prema tablici je vidljivo da to isto vrijedi i za odgojitelje.

Najčešće teme stručnih usavršavanja unutar ustanove	Broj
Komunikacijske vještine	11
Floortime	9
Likovne aktivnosti	8
Djeca s posebnim potrebama	7
Digitalne kompetencije	6
Nepoželjna ponašanja	6
Suradnja s roditeljima	6

Suradnja i timski rad	5
Dokumentacija	5
Projekti	5
Rastimo zajedno	3
Hrabri telefon	2
Tjelesne aktivnosti	2
Mape individualnog razvoja	2
Montessori pedagogija	2
Priprema za stručni ispit	2
Poticajno okruženje	2
Mediji	2
Nenasilno rješavanje sukoba	1
Glazbene kompetencije	1
Pružanje prve pomoći	1

Tablica 6. *Prikaz tema stručnih usavršavanja unutar ustanove na kojima se sudjelovali odgojitelji u protekle 2 godine*

Odgojitelji su sami navodili koje su teme bile na stručnim usavršavanjima na kojim su oni sudjelovali te je najviše njih tj. 11 odgovorilo da je to bila tema komunikacijske vještine dok je po jedan odgojitelj naveo da je sudjelovao na stručnom usavršavanju na kojem je bila tema : nenasilno rješavanje sukoba, glazbene kompetencije ili pružanje prve pomoći. S obzirom na to da su ova stručna usavršavanja održavana unutar ustanove dalo bi se pretpostaviti da su to teme koje odgojitelje najviše zanimaju. Naime stručni tim u vrtiću određuje teme stručnih usavršavanja na temelju interesa i potreba odgojitelja.

Distribucija odgojitelja s obzirom na to jesu li prisustvovali na nekom stručnom usavršavanju izvan ustanove u kojoj su zaposleni u protekle 2 godine prikazana je u Tablici 7. u kojoj je vidljivo da je 116 sudionika (67,4%) izjasnilo se da je sudjelovalo na nekom stručnom usavršavanju, dok je njih 56 (32,6%) odgovorilo da nije bilo niti na jednom stručnom usavršavanju izvan ustanove. Od 116 sudionika njih 64 (37,3%) je odgovorilo da su prisustvovali na 1-2 stručna usavršavanja izvan ustanove u zadnje 2 godine. Najveći broj stručnih usavršavanja koji je bio naveden je 20 za koji se izjasnio samo jedan sudionik .

Sudjelovanje na stručnim usavršavanjima u ustanovi u kojoj ste zaposleni	Broj	%
Da	116	67,4
Ne	56	32,6
Ukupno	172	100

Tablica 7. *Distribucija odgojitelja s obzirom na to jesu li ili nisu prisustvovali na stručnom usavršavanju izvan ustanove zadnje 2 godine*

Kako bi se saznalo da li se teme međusobno razlikuju na stručnim usavršavanjima unutar i izvan ustanove odgojitelji su odgovorili na pitanje koje su se to teme koristile na stručnim usavršavanjima izvan ustanove.

Najčešće teme stručnih usavršavanja izvan ustanove	Broj
Pripreme za stručni ispit	11
Likovno scenska umjetnost	9
Dokumentacija	8
Rastimo zajedno-roditelji	6
Plesna pedagogija	3
Stručni skupovi za odgojitelje u vjeri	3

Senzorna integracija	3
Socioemocionalne kompetencije	3
Engleska radionica	3
Kako vratiti izgubljeno djetinjstvo	3
Razvojne mape	3
NTC sustav	3
Suradnja odgojitelja i roditelja	2
Ples pisanja	2
Posebne potrebe djece	2
Projekti	2
Komunikacijske vještine	2
Montessori pedagogija	2
Građanski odgoj	2
Medijska kultura	2
Dječji IQ	2
Nepoželjno ponašanje djece	1
Refleksivna praksa	1
Nenasilno rješavanje sukoba	1
Glazbene aktivnosti	1
Kako rasti srce i pamet	1
Darovita djeca	1
Waldorf pedagogija	1

Tablica 8. *Prikaz tema stručnih usavršavanja izvan ustanove na kojima se sudjelovali odgojitelji u protekle 2 godine*

Iz tablice 8. je vidljivo da je najviše odgojitelja njih 11 sudjelovalo na stručnom usavršavanju izvan ustanove na kojem tema bila priprema za stručni ispit. Prema Katalogu stručnih usavršavanja od AZOO-a moguće je primijetiti kako je ta tema često nuđena, naime svi pripravnici bi trebali sudjelovati na tom stručnom usavršavanju. Iz tog razloga se ova tema ponavlja nekoliko puta tijekom godine. Samo jedan odgojitelj izjasnio se da je sudjelovao na stručnim usavršavanjima ovih tema : nepoželjno ponašanje djece, refleksivna praksa, nenasilno rješavanje sukoba, glazbene aktivnosti, kako rastu srce i pamet, darovita djeca, Waldorf pedagogija.

Distribucija odgojitelja s obzirom na to da li se dobije potvrda o sudjelovanju na stručnom usavršavanju prikazana je u Tablici 9. vidi se da je 155 odgojitelja (90,1%) odgovorilo da se dobije potvrda o sudjelovanju na stručnom usavršavanju, dok je 17 odgojitelja (9,9 %) odgovorilo da se ne dobije potvrda.

Potvrda o sudjelovanju na stručnom usavršavanju	Broj	%
Da	155	90,1
Ne	17	9,9
Ukupno	172	100

Tablica 9. *Distribucija odgojitelja s obzirom dobije li se potvrda o sudjelovanju na stručnom usavršavanju*

6.3. Prikupljanje podataka

Istraživanje je provedeno u periodu od 20. studenog do 28. veljače 2018. godine u 7 dječjih vrtića grada Zagreba i to u D. V. Pčelica, D. V. Dječja igra, D. V. Jabuka, D. V. Kućica, D.V. Trnoružica ,D.V. Pandai D.V. Zvončica i 7 vrtića na području Rijeke i okolice: D.V. Maza,

D.V. Grobnički tići , D.V. Snjeguljica, D.V. Žirafa, D.V. Zvezdica mira, D.V. Rijeka i D.V. Matulji. Prije podjele anketa ravnatelji vrtića odobrili su provođenje istraživanja u ustanovama koje vode. Svim vrtićima slani su dopisi (Prilog br. 2.). Ankete su bile anonimne. Podijeljeno je 250 anketa od kojih je 172 bilo valjano ispunjeno.

6.4. Obrada podataka

Za obradu podataka korišten je program IBM SPSS Version 23. (Statistical Package for Social Sciences). Faktorskom analizom provjerena je faktorska struktura korištenog upitnika te Cronbach Alpha kao mjera unutarnje pouzdanosti upitnika, te je Kolmogorov-Smirnovim testom ispitana normalnost distribucije. Navedeni test pokazao je da su distribucije normalne te su se koristili postupci parametrijske analize. T – testom ispitane su razlike među odgojiteljima s obzirom na zadane determinante. Za obradu podataka korištena je i deskriptivna statistika.

7. REZULTATI

U nastavku rada prikazani su rezultati frekvencija pojedine čestice iz Upitnika te podaci T-testa.

Prikazani su odgovori odgojitelja svih čestica koje pripadaju faktoru Sadržaj.

Čestice koje pripadaju faktoru Sadržaj	Frekvencija	
	(Odgovori Slažem se i U potpunosti se slažem)	%
Ciljevi stručnog usavršavanja jasno su formulirani.	114	66.3
Ishodi stručnog usavršavanja jasno su formulirani.	100	58.1
Poznati su mi ciljevi i ishodi stručnog usavršavanja prije samog stručnog usavršavanja.	87	50.6
Sadržaji koji se nude na stručnim usavršavanjima su aktualni.	96	55.8
Sadržaji koji se nude na stručnim usavršavanjima su primjenjivi u praksi.	102	59.3
Sadržaji koji se nude na stručnim usavršavanjima su relevantni za rad odgojitelja.	100	58.1
Informacije i savjeti koje sam dobila na stručnom usavršavanju su mi bili korisni u daljnjem radu.	123	71.5

Sadržaji koji se nude na stručnim usavršavanjima vode ostvarenju postavljenih ciljeva i ishoda stručnog usavršavanja.	99	57.6
Zadovoljna sam edukativnim materijalima koje dobijem na stručnim usavršavanjima.	72	41.9
Zadovoljna sam organizacijskim i didaktičko-metodičkim oblicima koji se primjenjuju u programima stručnih usavršavanja.	87	50.6
Korištene metode rada u programima stručnog usavršavanja omogućuju aktivno sudjelovanje.	95	55.2
Korištene metode rada u programima stručnog usavršavanja omogućuje suradnju među sudionicima.	109	63.3
Korištene metode rada u programima stručnog usavršavanja primjenjive su u praksi.	104	60.5
Korištene metode rada u programima stručnog usavršavanja odgovarale su mojim potrebama i očekivanjima.	86	50
Korištene metode rada u programima stručnog usavršavanja vode ostvarenju postavljenih ciljeva i ishoda stručnog usavršavanja.	93	54

Tablica 10. *Odgovori odgojitelja na čestice koje pripadaju faktoru Sadržaj*

Iz Tablice 10. vidljivo je kako je najveći broj odgojitelja potvrdio da su im informacije i savjeti koje su dobili na stručnom usavršavanju bili korisni u daljnjem radu, čak njih 123 (71,5%). Najmanji broj odgojitelja njih 72 (41,9%) je potvrdilo da je zadovoljno sa edukativnim materijalima koje dobiju na stručnim usavršavanjima. Naime to znači da zapravo nisu zadovoljni sa dobivenim materijalima.

Prikazani su odgovori odgojitelja svih čestica koje pripadaju faktoru Organizacija.

Čestice koja pripadaju faktoru Organizacija	Frekvencija	
	(Odgovori Slažem se i U potpunosti se slažem)	%
Zadovoljna sam sa trajanjem programa stručnog usavršavanja.	98	57
Zadovoljna sam učestalošću održavanja stručnih usavršavanja.	51	29.7
Zadovoljna sam veličinom grupe (brojem polaznika) koji sudjeluju u pojedinom stručnom usavršavanju.	83	48.2
Zadovoljna sam izborom predavača na stručnom usavršavanju.	101	58.7
Najefikasnijim smatram skupne programe stručnog usavršavanja.	98	56.9
Prostor u kojem se održavaju stručna usavršavanja je adekvatan.	98	57
Financiranje stručnih usavršavanja dobro je osmišljeno.	43	25
Zadovoljna sam sa katalogom stručnih usavršavanja AZZO-a.	46	26.8

Tablica 11. *Odgovori odgojitelja na čestice koje pripadaju faktoru Organizacija*

Iz Tablice 11. vidljivo je kako je najveći broj odgojitelja njih 101 (58,7%) potvrdilo da je zadovoljno sa predavačem na stručnim usavršavanjem, dok je najmanji broj odgojitelja samo njih 43 (25%) potvrdilo da je financiranje stručnih usavršavanja dobro osmišljeno.

Prikazani su odgovori odgojitelja na koji su način ispitivane njihove obrazovne potrebe.

Načini snimanja obrazovnih potreba	Frekvencija (Odgovori Slažem se i U potpunosti se slažem)	%
Anketiranje sudionika stručnih skupova	109	63.3
Pojedinačni pismeni iskazi odgojitelja	70	40.7
Prijedlozi strukovnih i drugih udruga	42	24.4
Analiziranje i vrednovanje dosadašnjeg stručnog usavršavanja	67	38.9
Prijedlozi istraživača da predstave rezultate svojih istraživanja	51	29.7
Anketiranje odgojitelja u vrtiću	83	48.2
Prijedlozi fakulteta i visokih škola	43	25
Prijedlozi gospodarskih, kulturnih i drugih asocijacija i subjekata	29	16.9
Intervjuiranje odgojitelja	45	26.1

Tablica 12. *Odgovori sudionika na pitanje koji su načini snimanja obrazovnih potreba odgojitelja*

Iz Tablice 12. vidljivo je da kada se zbroje kategorije slažem se i u potpunosti se slažem da se 109 odgojitelja (63.3%) izjasnilo da je anketiranje sudionika stručnih skupova jedan od načina ispitivanja obrazovnih potreba odgojitelja. Najmanje ispitanika njih 29 (16.9%) se izjasnilo da kao način snimanja obrazovnih potreba smatra prijedloge gospodarskih, kulturnih i drugih asocijacija u subjekata. Autorica Pavlic (2015) navodi kako bi svaki vrtić trebao imati plan profesionalnog usavršavanja odgojitelja i ostalih stručnih djelatnika koji bi trebao biti fleksibilan i podložan promjenama tj. prilagođavao bi se individualnim potrebama i interesima. Kada bi svaki vrtić ispitao obrazovne potrebe svojih djelatnika mogao bi sastaviti plan i na taj način pružiti svojim odgojiteljima što im je najpotrebnije. Navedena pretpostavka je potvrđena.

Sljedeći aspekt koji se ispitivao je tko pomaže odgojitelju u izradi osobnog plana stručnog usavršavanja.

U izradi osobnog plana pomažu mi	Frekvencija (Odgovori Slažem se i U potpunosti se slažem)	%
Nitko	53	30.8
Stručni tim (timski ili pojedinačno)	96	55.9
Stručni aktivni	80	46.5
Ravnatelj	66	38.3
Stručna literatura	135	78.5

Tablica 13. *Odgovori sudionika na pitanje tko im pomaže u izradi osobnog plana stručnog usavršavanja*

Prema Tablici 13. vidljivo je da ako se zbroje dvije kategorije (slažem se i u potpunosti se slažem) da se najveći broj sudionika 135 (78.5%) izjasnilo da mu pri izrađivanju osobnog plana stručnog usavršavanja najviše pomaže stručna literatura, dok se najmanji broj sudionika njih 66 (38.3%) izjasnilo da je to ravnatelj. Naime prema Lučić (2007) proučavanje stručne literature je individualno stručno usavršavanje stoga se da zaključiti da je stručna literatura važna za odgojitelje. Ona također smatra da svaki odgojitelj u svom godišnjem programu rada treba definirati modele, opseg i sadržaje stručnog usavršavanja. Navedena pretpostavka je potvrđena.

Prikazani su odgovori odgojitelja koja područja za stručna usavršavanja oni smatraju bitnima.

Stručno usavršavanje iz područja	Frekvencija (Odgovori Slažem se i U potpunosti se slažem)	%
Edukacijske psihologije	137	79.6
Pedagogije	151	87.8
Didaktike	142	82.5
Metodike	149	86.7
Informacijsko-komunikacijskih tehnologija	132	76.7
Savjetodavnog rada	125	72.7

Građanskog odgoja	112	65.2
Zdravstvenog odgoja	138	80.2
Ekološkog odgoja	135	78.4

Tablica 14. *Odgovori sudionika na pitanje iz kojeg se područja potrebno stručno usavršavati*

Iz Tablice 14. vidljivo je kako su se sudionici izjasnili da se slažu sa većim dijelom područja i iz tog razloga su minimalne međusobne razlike. Najviše se sudionika njih 151 (87.8%) izjasnilo se da je potrebno stručno usavršavati se iz područja Pedagogije, dok se njih 112 (65.2%) izjasnilo kako je potrebno stručno usavršavanje iz područja Građanskog odgoja. Profesionalna kompetentnost odgojitelja obuhvaća odgojiteljevu didaktičku, pedagošku i stručnu naobrazbu, naobrazbu iz područja pedagogije i psihologije, sposobnost ostvarivanja uspješne neverbalne i verbalne komunikacije te sposobnost evaluacije i mijenjanja tuđe i svoje odgojno-obrazovne prakse, ali i njegove ljudske sposobnosti i kvalitete (Bouillet i Loborec, 2012). Odgojiteljeva uloga je vrlo kompleksna i zbog toga je bitno da se odgojitelj usavršava iz različitih područja. Lučić (2007) smatra da u odgojiteljevoj profesionalnoj osposobljenosti do izražaja dolazi njegova didaktička, metodička i pedagoška stručna naobrazba, njegova naobrazba iz područja pedagoške, opće i razvojne psihologije, ali i njegove ljudske sposobnosti i kvalitete kao što su: kreativnost, poštovanje dječjih prava, demokratičnost ljubav prema djeci i sl. Kako bi odgojitelji bili profesionalno osposobljeni potrebno im je ponuditi stručna usavršavanja sa raznih područja. Bek i Purgar (2014) smatraju da se pod pojmom stručno usavršavanje odgojno-obrazovnih djelatnika podrazumijeva pojedinačno i organizirano usavršavanje u području didaktike, pedagogije, obrazovne psihologije, informacijsko komunikacijskih tehnologija, metodike, savjetodavnog rada, upravljanja, obrazovnih politika te drugih područja relevantnih za visokokvalitetno i učinkovito obavljanje odgojno-obrazovne djelatnosti. Navedena pretpostavka je potvrđena.

Ispitivao se aspekt koji organizacijski oblik stručnog usavršavanja se koristio.

Oblik stručnog usavršavanja	Frekvencija(Odgovori	%
	Slazem se i U potpunosti se slažem)	

Klasično predavanje	151	87.8
Interaktivno predavanje	135	78.5
Seminar	128	74.4
Tečaj	63	36.7
Kružok (diskusijska grupa)	73	42.4
Radionica	132	76.8
Kolokvij	28	16.3
Ekskurzija/stud. putovanje	39	22.7
Konferencija,simpozij,kongres,savjetovanje	45	26.1
Oblici e-učenja (webinar,konferencija...)	24	13.9

Tablica 15. *Odgovori sudionika na pitanje na kojem su obliku stručnog usavršavanja sudjelovali*

Iz Tablice 15. vidljivo je kako se najveći broj sudionika 151 (87.8%) izjasnilo da su sudjelovali na klasičnom predavanju, dok je samo njih 24 (13.9%) potvrdilo da je sudjelovalo na nekom obliku e-učenja. U istraživanju autorice Lepičnik Vodopivec (2012) od 111 ispitanika samo četvero se izjasnilo da smatraju da je predavanje najučinkovitiji oblik stručnog usavršavanja. S obzirom na te podatke potrebno je razmišljati o uvođenju promjena kad je u pitanju oblik stručnog usavršavanja. Pružiti mogućnost odgojiteljima da se stručno usavršavaju i izvan zemlje, potaknuti međusobno posjećivanje vrtića unutar zemlje jer na taj način odgojitelji imaju mogućnost vidjeti primjere prakse. Navedena pretpostavka je potvrđena.

Prikazani su odgovori odgojitelja koji se didaktičko-metodički oblik rada koristio na stručnom usavršavanju na kojem su oni sudjelovali.

Oblik rada na stručnom usavršavanju	Frekvencija(Odgovori Slažem se i U potpunosti se slažem)	%
-------------------------------------	--	---

Frontalni rad	146	84.9
Grupni rad	159	92.4
Rad u paru	123	71.5
Individualni/samostalni rad	98	57

Tablica 16. *Odgovori ispitanika na pitanje koji oblik rada se koristio na stručnom usavršavanju na kojem su sudjelovali*

Prema Tablici 16. vidljivo je da je najveći broj sudionika njih 159 (92.4%) odgovorilo da je sudjelovalo na stručnom usavršavanju gdje se koristio grupni rad kao oblik rada, dok se najmanji broj sudionika odnosno njih 98 (57%) izjasnilo da je sudjelovalo na stručnom usavršavanju gdje se koristio individualni rad. Bek i Purgar (2014) smatraju kako treba prilagoditi odgojno-obrazovne i nastavne oblike, sredstva i metode rada sposobnostima i individualnim potrebama pojedinca da bi se osigurao odgojno obrazovni uspjeh svakog pojedinca. Te se iz toga može zaključiti kako bi bilo dobro koristiti različite metode rada kako bi uspjeh bio što veći. Navedena pretpostavka nije potvrđena.

Sljedeći aspekt koji se ispitivao odnosio se na edukativne materijale koji su se dobivali nakon stručnog usavršavanja.

Edukativni materijali	Frekvencija(Odgovori Slažem se i U potpunosti se slažem)	%
Sažetak predavanja	106	61.6
Priručnik za implementaciju	38	22.1
Dobri primjeri prakse	87	50.5

Tablica 17. *Odgovori ispitanika na pitanje što se dobije kao edukativni materijal nakon stručnog usavršavanja*

Iz Tablice 17. vidljivo je da se najviše ispitanika čak njih 106 (61.6%) izjasnilo da su najčešće kao edukativni materijal nakon stručnog usavršavanja dobili sažetak predavanja, dok je njih 38 (22.1%) potvrdilo da su nakon stručnog usavršavanja dobili priručnik za

implementaciju. Veći dio predavača voli napraviti kratki "podsjetnik" na svoje predavanje te to podijeliti na kraju. Kako bi sudionici imali kratki pregled onoga što su čuli, no za praksu bi bilo bolje i kada bi naveli kako to sve implementirati. Navedena pretpostavka nije potvrđena.

Prikazani su odgovori odgojitelja koji su predavači bili na stručnom usavršavanju na kojem su oni sudjelovali.

Predavači na stručnom usavršavanju	Frekvencija(Odgovori Slažem se i U potpunosti se slažem)	%
Stručnjaci iz vrtića (pedagog, psiholog, defektolog, ravnatelj)	163	94.8
Stručnjaci sa fakulteta (znanstvenici)	125	72.7
Djelatnici iz Agencije ili Ministarstva	112	65.1
Domaći stručnjaci	106	61.6
Inozemni stručnjaci	38	22.1

Tablica 18. *Odgovori ispitanika na pitanje tko su predavači na stručnim usavršavanjima*

Iz Tablice 18. vidljivo je da se najveći broj njih 163 (94.8%) izjasnilo kako su najčešći predavači na stručnim usavršavanjima stručnjaci iz vrtića, dok je najmanje sudionika njih 38 (22.1%) odgovorilo da su sudjelovali na stručnom usavršavanju gdje su predavači bili inozemni stručnjaci. Autorica Lepičnik Vodopivec (2012) navodi kako u tradicionalnom konceptu stručnog usavršavanja poučavaju većinom vanjski predavači i stručnjaci koji zapravo nisu dovoljno dobro upoznati sa situacijama konkretnog vrtića te zbog toga daju neodgovarajuće i loše primjere. Dok u novim konceptima stručnog usavršavanja predavači su unutarnji, a ponekad i inozemni. Navedena pretpostavka je potvrđena.

Ispitivao se aspekt vremenskog trajanja jednog stručnog usavršavanja.

Vrijeme trajanja stručnog usavršavanja	Frekvencija(Odgovori Slažem se i U potpunosti se slažem)	%
Jednodnevno	118	68.6
Dvodnevno	76	44.2
Višednevno	68	39.5

Tablica 19. *Odgovori ispitanika na pitanje koje stručno usavršavanje smatraju najkorisnijim jednodnevno, dvodnevno ili višednevno*

Iz Tablice 19. vidljivo je kako se najveći broj ispitanika njih 118 (68.6%) izjasnilo da smatraju najkorisnijim jednodnevna stručna usavršavanja, dok je njih 68 (39.5%) potvrdilo da najkorisnijim smatraju višednevna stručna usavršavanja. Promatrajući Analizu Kataloga stručnih usavršavanja uočilo je se da se najveći broj stručnih usavršavanja održava samo u jednom danu. Zapravo bi bilo potrebno prilagoditi vrijeme trajanja stručnih usavršavanja temi koja se obrađuje. Naime neke opširnije teme se trebaju više dana obrađivati kako bi se sve obuhvatilo. Navedena pretpostavka nije potvrđena.

Prikazani su odgovori odgojitelja na kojoj su razini stručnog usavršavanja prisustvovali.

Razina stručnog usavršavanja	Frekvencija(Odgovori Slažem se i U potpunosti se slažem)	%
Županijska razina	124	72.1
Međužupanijska razina	50	29.1
Državna razina	42	24.4
Međunarodna razina	15	8.7

Tablica 20. *Odgovori ispitanika na pitanje na kojoj razini stručnog usavršavanja su sudjelovali*

Iz Tablice 20. vidljivo je da se najveći broj sudionika njih 124 (72.1%) izjasnilo da je sudjelovalo na stručnom usavršavanju koje se održalo na županijskoj razini, dok je najmanji broj ispitanika njih 15 (8.7%) sudjelovalo na stručnom usavršavanju koje je bilo na

međunarodnoj razini. Od rujna 2014. godine odgojno obrazovni djelatnici mogu se priključiti pilot-projektu Etwinning koji je dio Erasmus+ tj. program Europske unije u području obrazovanja, osposobljavanja, mladih i sporta¹³. Putem ovog programa članovi mogu surađivati, komunicirati, razvijati projekte, razmjenjivati znanja i iskustva te na taj način dijelom najzanimljivije obrazovne zajednice u Europi. Analizom Kataloga je uočeno da je u protekle 2 godine takvo stručno usavršavanje bilo ponuđeno, no samo jednom godišnje. Svakako bi se takvo stručno usavršavanje moglo uvesti i češće kako bi se povećala sama mobilnost odgojitelja. Navedena pretpostavka je potvrđena.

Ispitivao se aspekt tko financira stručna usavršavanja.

Financiranje stručnog usavršavanja	Frekvencija(Odgovori Slažem se i U potpunosti se slažem)	%
Osobna sredstva	85	49.4
Projekti	24	14
Županija	18	10.5
Ministarstva	26	15.1
Vrtić zaposlenih	126	73.3

Tablica 21. *Odgovori ispitanika na pitanje tko financira stručna usavršavanja*

Iz Tablice 21. vidljivo je da je najveći broj ispitanika njih 126 (73.3) potvrdilo da stručna usavršavanja najčešće financira vrtić u kojem su zaposleni, dok je najmanji broj ispitanika njih 18 (10.5%) potvrdilo da stručna usavršavanja financira Županija. Prema Pastuović (2012) poduzeća (ustanove) ulažu znatna sredstva u kontinuirano obrazovanje svojih zaposlenika i zbog toga je negdje oko 40% zaposlenih u OECD zemljama obuhvaćeno nekim oblikom neformalnog obrazovanja. Navedena pretpostavka nije potvrđena.

¹³<https://www.etwinning.net/hr/pub/index.htm> 10.01.2018

Prikazani su odgovori odgojitelja koju cijenu stručnog usavršavanja smatraju prihvatljivom, a koju neprihvatljivom.

Cijena stručnog usavršavanja	Prihvatljiva		Neprihvatljiva	
	Frekvencija	%	Frekvencija	%
Do 100 kn	166	96.5	6	3.5
101 kn- 300 kn	125	72.7	47	27.3
301 kn – 500 kn	55	32.0	117	68.0
501 kn – 700 kn	16	9.3	156	90.7
701 kn – 900 kn	7	4.1	165	95.9
900 kn i više	5	2.9	167	97.1

Tablica 22. *Odgovori ispitanika na pitanje koja cijena stručnog usavršavanja im je prihvatljiva, a koja ne*

Iz Tablice 22. vidljivo je da se najveći broj ispitanika izjasnilo da im je cijena do 100 kn prihvatljiva čak njih 166 (96.5%), dok ih 167 (97.1%) smatra da je cijena od 900 kn i više neprihvatljiva. Prema Zakonu o radu (Čl. 54,1) *“Poslodavac je dužan omogućiti radniku, u skladu s mogućnostima i potrebama rada, školovanje, obrazovanje, osposobljavanje i usavršavanje.”* Iz toga bi se moglo protumačiti kako poslodavac treba omogućiti djelatniku da mu cijena usavršavanja bude prihvatljiva tako da djelatnik doista ode na to usavršavanje. Naime ovdje su se ispitanici izjasnili koje su im cijene prihvatljive te bi se poslodavci trebali voditi time odnosno možda sufinancirati troškove stručnog usavršavanja. Navedena pretpostavka je potvrđena.

Prikazani su odgovori odgojitelja koji broj sudionika na stručnom usavršavanju smatraju prihvatljivim ili neprihvatljivim.

Broj ljudi na stručnom usavršavanju	Prihvatljiva		Neprihvatljiva	
	Frekvencija	%	Frekvencija	%
Do 49 ljudi	171	99.4	1	6.0
50-100 ljudi	75	43.6	97	56.4
101-149 ljudi	16	9.3	156	90.7

Više od 150 ljudi	11	6.4	161	93.6
-------------------	----	-----	-----	------

Tablica 23. *Odgovori ispitanika na pitanje koji broj ljudi smatraju prihvatljivim na stručnom usavršavanju*

Iz Tablice 23. vidljivo je kako je najveći broj ispitanika njih 171 (99.4%) potvrdilo da smatraju da je prihvatljivo da na stručnom usavršavanju sudjeluje do 49 ljudi, dok je njih 161 (93.6%) potvrdilo da smatraju neprihvatljivim da na stručnom usavršavanju sudjeluje više od 150 ljudi. Kada se pogleda Analiza Kataloga stručnog usavršavanja Agencije za odgoj i obrazovanje primijetit će se da oni za jedno stručno usavršavanje primaju najčešće do 99 ljudi. Primijećeno je da bi u praksi bilo bolje da na stručnom usavršavanju prisustvuje manji broj sudionika jer se na taj način omogućuje njihovo aktivnije sudjelovanje čime se poboljšava kvaliteta samog stručnog usavršavanja. Odgojitelji su se već ranije izjasnili da su najviše sudjelovali na klasičnom predavanju stručnog usavršavanja, a sada je i jasnije zašto je to tako. Naime kada bi se smanjio broj sudionika mogle bi se koristiti i suvremenije metode rada. Navedena pretpostavka je potvrđena.

Prikazani su odgovori odgojitelja zbog koje se motivacije prijavljuju na stručna usavršavanja.

Prijavljujem se na stručna usavršavanja zbog	Frekvencija(Odgovori Slažem se i U potpunosti se slažem)	%
Intrinzične motivacije	123	71.5
Ekstrinzične motivacije	61	35.4

Tablica 24. *Odgovori ispitanika na pitanje zbog koje se motivacije prijavljuju na stručna usavršavanja*

Iz Tablice 24. vidljivo je kako je najviše ispitanika njih 123 (71.5%) odgovorilo da se na stručna usavršavanja prijavljuju zbog Intrinzične motivacije, dok se njih 61 (35.4%) izjasnilo da se prijavljuju zbog ekstrinzične motivacije. Prema autorima Borić, Jindra i Škugor (2008) glavna motivacija za obrazovanje je građanska svijest i povećanje kompetencija. Što znači da

su odgojitelji samoosvješteni te svjesni potrebe stručnog usavršavanja. Lepičnik Vodopivec (2012) navodi kako je u novijim konceptima stručnog usavršavanja najvažnija unutarnja odnosno intrinzična motivacija. Zapravo odgojitelji svojim odgovorima potvrđuju da su toga i sami svjesni. Istraživanje koje je provela ista autorica također potvrđuje ovu tvrdnju iz razloga što je većina ispitanika odgovorilo da kod njih prevladavaju profesionalni motivi odnosno intrinzični u odlučivanju za stručno usavršavanje. Prema Pastuović (2012) intrinzično motivirana aktivnost je ona koja je nagrađena zadovoljstvom što izlazi iz samog bavljenja tom aktivnošću dok kada se govori o ekstrinzičnoj motivaciji cilj je neka socijalna ili materijalna nagrada. Navedena pretpostavka je potvrđena.

Ispitivao se aspekt koju vrstu sadržaja stručna usavršavanja trebaju više sadržavati praktične ili teorijske.

Stručna usavršavanja trebaju sadržavati više	Frekvencija(Odgovori Slažem se i U potpunosti se slažem)	%
Praktičnih sadržaja	161	93.6
Teorijskih sadržaja	37	21.5

Tablica 25. *Odgovori ispitanika na pitanje što stručna usavršavanja trebaju više sadržavati praktične ili teorijske sadržaje*

Iz Tablice 25. vidljivo je da je 161 (93.6%) ispitanik odgovorio da stručna usavršavanja trebaju sadržavati više praktičnih sadržaja, dok je njih 37 (21.5%) odgovorilo da stručna usavršavanja trebaju sadržavati više teorijskih sadržaja. Autorica Šagud (2011) govori kako dijeli mišljenje sa mnogim autorima te da je potrebno emancipirati nove oblike stručnog usavršavanja koji bi omogućili bolje razumijevanje, povezivanje i iskorištavanje apstraktnih teorijskih znanja sa situacijama koje proizlaze iz neposredne profesionalne prakse. Slunjski (2006) navodi kako bi se na stručnim skupovima trebao više provoditi istraživački pristup usavršavanja, a manje informativni iz razloga što u istraživačkom pristupu voditelj omogućuje sudionicima dvosmjernu komunikaciju odnosno aktivno sudjelovanje. Stoga je vidljivo da je potrebno poduzeti neke korake kako bi se to promijenilo. Navedena pretpostavka je potvrđena.

Prikazani su odgovori odgojitelja održavaju li se stručna usavršavanja radnim danom ili vikendom.

Stručna usavršavanja održavaju se	Frekvencija(Odgovori Slažem se i U potpunosti se slažem)	%
Radnim danom	149	86.7
Vikendom	47	27.4

Tablica 26. *Odgovori ispitanika na pitanje održavaju li se stručna usavršavanja vikendom ili radnim danom*

Iz Tablice 26. vidljivo je da je veći dio ispitanika čak njih 149 (86.7%) odgovorilo da se stručna usavršavanja održavaju radnim danom, dok se njih 47 (27.4%) izjasnilo da se stručna usavršavanja održavaju vikendom. Odgojitelji su obvezni u neposrednom odgojno-obrazovnom radu s djetetom i skupinom djece provesti 27,5 radnih sati tjedno, a kako bi ispunili punu satnicu radnog vremena imaju i ostale poslove (Državni pedagoški standard,2008). Ostali poslovi odgojitelja obuhvaćaju programiranje, planiranje i vrednovanje rada, pripremu poticaja i prostora, suradnju i savjetodavni rad s roditeljima i ostalima te poslove stručnog usavršavanja¹⁴. Navedena pretpostavka je potvrđena.

Prikazani su odgovori odgojitelja jesu li stručna usavršavanja potrebna bez obzira na dob i godine staža.

Stručna usavršavanja su potrebna bez obzira na dob i godine staža	Frekvencija(Odgovori Slažem se i U potpunosti se slažem)	%
Da	155	90.1

Tablica 27. *Odgovori ispitanika na pitanje jesu li stručna usavršavanja potrebna bez obzira na dob i godine staža*

¹⁴<https://mzo.hr/>, 05.04.2018.

Iz Tablice 27. vidljivo je da se odgojitelji uglavnom slažu sa tvrdnjom prema kojoj su stručna usavršavanja potrebna bez obzira na dob i godine staža, naime zbroje li se kategorije Slažem se i U potpunosti se slažem dobije se rezultat da se čak 155 (90.1%) odgojitelja slaže s tvrdnjom. Staničić (1993) navodi kako je novoj koncepciji obrazovanja cilj proširiti obrazovanje na cijeli život pojedinca i društva uopće, a to znači da se traži stalno učenje i stručno usavršavanje. S tim riječima je zapravo potvrdio i ono za što su se ispitanici izjasnili tj. da je stručno usavršavanje potrebno tijekom cijelog života. Autorica Lepičnik Vodopivec (2012) također potvrđuje ovu tvrdnju navodeći kako u ovom nestabilnom i kompleksnom svijetu može preživjeti samo onaj pojedinac koji neprestano uči. Prema Zakonu o radu (Čl.54,2) : *“Radnik je dužan u skladu sa svojim sposobnostima i potrebama rada školovati se, obrazovati, osposobljavati i usavršavati se za rad.”* Predškolske ustanove pravilnicima o radu i svojom unutarnjom organizacijom određuju kada i na koji način će se održati stručno usavršavanje. Navedena pretpostavka je potvrđena.

U nastavku rada prikazani su odgovori na zadnja dva pitanja koji su otvorenog tipa. To su pitanja u kojim nema ponuđenih odgovora, već samo prazan prostor gdje su odgojitelji pisali svoje odgovore.

Od 172 ispitanika na pitanje *“Postoje li neke teme/sadržaji koji Vas zanimaju, a nisu Vam ponuđene na stručnom usavršavanju?”* 56 ispitanika napisalo je odgovor na postavljeno pitanje. Odgovori su analizirani te su navedeni neki od odgovora koji su bili najčešći.

Najveći broj ispitanika je odgovorio da je potrebno nuditi više sadržaja iz praktičnog dijela, primjeri dobre prakse iz raznih drugih vrtića.

Ispitanik br. 16.: *“raznolike teme (više praktičnih, a ne teorijskih tema), koje bi mogle primijeniti u svojoj praksi tj. odgojno-obrazovnom radu”.*

Ispitanik br. 132. : *“ponuđeno je puno tema, možda malo više iz praktičnog rada”.*

Ispitanik br. 155. : *“uvijek bi dobro došla iskustva prakse ostalih kolegica,što više takvih iskustava dodatna su motivacija za rad”.*

Neki ispitanici su odgovorili da je potrebno više stručnih usavršavanja koja se odnose na djecu s posebnim potrebama ili određenim teškoćama, zatim teme vezane za komunikaciju unutar vrtića, ali i komunikaciju sa roditeljima.

Ispitanik br. 158.: *“suradnja s roditeljima”*.

Isto tako bilo je odgovora da je potrebno nuditi više raznovrsnijih tema, a ne ponavljati jedne te iste iz jedne godine u drugu, no isto tako da bi ponuda trebala biti češća nego što je.

Ispitanik br. 112.: *“Jako puno tema me zanima ali bi voljela da se ne ponavljaju uvijek iste iz godine u godinu”*.

Od 172 ispitanika na pitanje “Kada bi ste mogli utjecati na osmišljavanje stručnih usavršavanja odgojitelja, što biste učinili, što bi promijenili ? ” 61 ispitanik je napisao odgovor na ovo pitanje. Odgovori su analizirani te su navedeni oni najčešći. Mnogi su odgovori slični te iz tog razloga nisu navedeni pojedinačni odgovori u samom nastavku rada.

Čak 25 ispitanika od njih 61 odgovorilo je kako bi u stručna usavršavanja uveli manje teorijskih sadržaja, a više praktičnih tj. različite primjere dobre prakse.

Ispitanik br. 35.: *“više praktičnih sadržaja, primjeri dobre prakse”*.

Ispitanik br. 38.: *“više primjera iz prakse, a manje teorije. više izmjene iskustava s kolegama iz drugih vrtića”*.

Velik broj ispitanika naveo je kako je potrebno smanjiti broj sudionika na stručnim usavršavanjima, ali na način da se može prijaviti veći broj sudionika ali se kasnije podijeli na manje dijelove. To znači da će se ista tema stručnog usavršavanja održati više puta.

Ispitanik br. 25.: *“manji broj ljudi na skupovima, više radionica te materijala za daljnji napredak”*.

Ispitanik br. 170.: *“manje grupe-manji broj polaznika-češće sastajanje i održavanje”*.

7.1. Rezultati Kolmogorov-Smirnov testa i t-testa

U nastavku su prikazani rezultati Kolmogorov-Smirnov testa kojim je ispitana normalnost distribucije podataka. Isto tako prikazani su rezultati t-testa kojim su se provjerile ranije navedene hipoteze. Ispitanici odnosno odgojitelji prema kronološkoj dobi i godinama radnog staža podijeljeni su u 2 skupine prema medijanu. Mlađi ispitanici od 20 - 35g. i stariji od 36 - 64g. Odgojitelji s manje radnog staža do 8 godina te odgojitelji s više radnog staža od 9 - 45 godina radnog staža.

	M	SD	Min	Max	p
Sadržaj	3.56	0.58	1	5	0.20
Organizacija	3.25	0.65	1	5	0.05

Tablica 28. Aritmetičke sredine (M) i prosječna odstupanja od njih (SD) za pojedinu dimenziju, i test normalnosti distribucije pojedine dimenzije (K-S)

Iz Tablice 28. je vidljivo da odgojitelji u prosjeku imaju neutralan do blago pozitivan stav prema sadržaju stručnih usavršavanja (M=3.56, SD=0.58), ali isto tako i prema organizaciji stručnih usavršavanja (M=3.25, SD=0.65)

S obzirom na to da su rezultati Kolmogorov-Smirnov testa, kao što je već rečeno, neznčajni što nam ukazuje na to da su distribucije normalne korišteni su postupci parametrijske statistike kako bi se odgovorilo na preostale ciljeve.

Razlike u stavu odgojitelja prema sadržajnom i organizacijskom aspektu stručnog usavršavanja s obzirom na to jesu li zaposleni u privatnom ili gradskom vrtiću

		M	SD	T	P	Df
Sadržaj stručnih usavršavanja	Gradski dječji vrtić	3.62	0.45	1.50	0.14	143.61

	Privatni dječji vrtić	3.49	0.68			
Organizacija stručnih usavršavanja	Gradski dječji vrtić	3.25	0.57	-0.3	0.97	168
	Privatni dječji vrtić	3.26	0.73			

Tablica 29. Rezultati T-testa za razlike u stavu odgojitelja prema sadržajnom i organizacijskom aspektu s obzirom na to jesu li zaposleni u privatnom ili gradskom vrtiću

Proveden je T-test kako bi se utvrdilo postoje li razlike u stavu odgojitelja prema sadržajnom i organizacijskom aspektu stručnog usavršavanja s obzirom na to jesu li zaposleni u privatnom ili gradskom vrtiću. Prema rezultatima prikazanim u Tablici 29. može se vidjeti kako se statistički značajno ne razlikuju odgojitelji koji su zaposleni u privatnom ili gradskom vrtiću u stavu prema sadržajnom aspektu stručnih usavršavanja ($t=1.50$, $df=143.61$, $p>0.05$), te se isto tako statistički značajno ne razlikuju odgojitelji koji su zaposleni u privatnom ili gradskom vrtiću u stavu prema organizacijskom aspektu stručnih usavršavanja ($t=-0.3$, $df=168$, $p<0.05$).

Razlike u stavu odgojitelja prema sadržajnom i organizacijskom aspektu stručnog usavršavanja s obzirom na to nalazi li se vrtić u Zagrebu ili Rijeci

		M	SD	T	P	Df
Sadržaj stručnih usavršavanja	Rijeka	3.59	0.47	0.60	0.55	169
	Zagreb	3.54	0.64			
Organizacija stručnih usavršavanja	Rijeka	3.20	0.57	-0.86	0.39	168
	Zagreb	3.29	0.70			

Tablica 30. Rezultati T-testa za razlike u stavu odgojitelja prema sadržajnom i organizacijskom aspektu stručnog usavršavanja s obzirom na to jesu li zaposleni u vrtiću koji se nalazi u Rijeci ili Zagrebu

Proveden je T-test kako bi se utvrdilo postoje li razlike u stavu odgojitelja prema sadržajnom i organizacijskom aspektu stručnog usavršavanja s obzirom na to jesu li odgojitelji zaposleni u vrtiću koji se nalazi u Rijeci ili Zagrebu. Prema rezultatima prikazanim u Tablici 30. može se vidjeti kako se statistički značajno ne razlikuju odgojitelji u stavu prema sadržajnom ($t=0.60$, $df=169$, $p>0.05$) kao niti prema organizacijskom aspektu ($t=-0.68$, $df=168$, $p>0.05$).

Razlike u stavu odgojitelja prema sadržajnom i organizacijskom aspektu stručnog usavršavanja s obzirom na dob sudionika

	Dob	M	SD	T	P	Df
Sadržaj stručnih usavršavanja	Mlađi	3.53	0.63	-0.54	0.59	164,32
	Stariji	3.58	0.52			
Organizacija stručnih usavršavanja	Mlađi	3.28	0.68	-0.46	0.64	167,36
	Stariji	3.23	0.62			

Tablica 31. Rezultati T-testa za razlike u stavu odgojitelja prema sadržajnom i organizacijskom aspektu stručnog usavršavanja s obzirom na kronološku dob odgojitelja

Proveden je T-test kako bi se utvrdilo postoje li razlike u stavu odgojitelja prema sadržajnom i organizacijskom aspektu stručnog usavršavanja s obzirom na kronološku dob odgojitelja. Ispitanici odnosno odgojitelji su podijeljeni u 2 skupine prema medijanu. Mlađi ispitanici od 20 - 35g. i stariji od 36 - 64g. Prema rezultatima prikazanim u Tablici 31. može se vidjeti kako se statistički značajno ne razlikuju odgojitelji u stavu prema sadržajnom ($t= -0.54$, $df = 164,32$, $p>0.05$) kao niti prema organizacijskom aspektu ($t=-0.68$, $df= 167,36$ $p>0.05$).

Razlike u stavu odgojitelja prema sadržajnom i organizacijskom aspektu stručnog usavršavanja s obzirom na godine radnog iskustva

	Radni staž	M	SD	T	P	Df
Sadržaj stručnih usavršavanja	0 - 8 g	3.56	0.62	-0.04	0.97	166,16
	9 - 45 g	3.56	0.53			
Organizacija stručnih usavršavanja	0 - 8 g	3.28	0.69	-0.64	0.52	167,17
	9 - 45 g	3.22	0.61			

Tablica 32. Rezultati T-testa za razlike u stavu odgojitelja prema sadržajnom i organizacijskom aspektu stručnog usavršavanja s obzirom na godine radnog iskustva

Proveden je T-test kako bi se utvrdilo postoje li razlike u stavu odgojitelja prema sadržajnom i organizacijskom aspektu stručnog usavršavanja s obzirom na godine radnog iskustva. Ispitanici odnosno odgojitelji su podijeljeni u 2 skupine prema medijanu. Odgojitelji s manje radnog staža do 8 godina te odgojitelji s više radnog staža od 9 do 45 godina radnog staža. Prema rezultatima prikazanim u Tablici 32. može se vidjeti kako se statistički značajno ne razlikuju odgojitelji u stavu prema sadržajnom ($t = -0.04$, $df = 166,16$, $p > 0.05$) kao niti prema organizacijskom aspektu ($t = -0.68$, $df = 167,17$, $p > 0.05$).

8. ANALIZA KATALOGA STRUČNOG USAVRŠAVANJA ODGOJITELJA

Predmet analize je Katalog stručnog usavršavanja odgojitelja predškolskog uzrasta za 2015/2016 godinu te 2016/2017 godinu. S obzirom da su to prošlogodišnji katalozi Agencije za odgoj i obrazovanje ne nalaze se online, oni su prikupljeni na temelju posebnog zahtjeva (Prilog br. 3.) i dopisa (Prilog br. 4.). Na ovaj način se ustanovilo koje su teme bile za stručno usavršavanje, koliko sudionika je moglo pristupiti, gdje se održavalo stručno usavršavanje itd. S obzirom da su promatrane dvije godine moguće je napraviti međusobnu usporedbu. Katalog bi s jedne strane trebao zadovoljiti zahtjeve odgojno-obrazovnog sustava, a s druge strane zadovoljiti zahtjeve odgojitelja. On bi trebao nuditi model poželjnog stručnog usavršavanja i usmjeravati odgojitelje u njihovom usavršavanju.

Značajni pružatelji usluga obrazovanja i stručnog usavršavanja su sveučilišta, udruge, agencije, pojedini stručnjaci pa i same odgojno-obrazovne usluge. Prema autoricama Bek i Purgar (2014) Agencija za odgoj i obrazovanje je zapravo ustanova za stručno usavršavanje odgojno-obrazovnih radnika na svim razinama općeg obrazovanja. Njezina djelatnost je obavljanje savjetodavnih i stručnih poslova u odgoju i obrazovanju koji podrazumijevaju organizaciju i provedbu stručnog usavršavanja ravnatelja i odgojno-obrazovnih djelatnika.

Za analizu je osmišljena i napravljena posebna evidencijska lista. Za listu su određene neke kategorije koje su se proučavale, a to su :

- Sadržaj (područje obrazovne psihologije, područje pedagogije, područje didaktike, područje metodike, područje informacijsko-komunikacijske tehnologije, područje savjetodavnog rada, područje građanskog odgoja, područje zdravstvenog odgoja, područje ekološkog odgoja i nešto drugo),
- organizacijski i didaktičko-metodički oblici rada (predavanje, interaktivno predavanje, seminar, tečaj, kružok ili diskusijska grupa, radionica, kolokvij, ekskurzija ili primjeri dobre prakse, konferencija (simpozij, kongres, savjetovanje) oblici e-učenja (webinar, video-konferencija), frontalni rad, grupni rad, rad u paru, individualni tj. samostalni rad),
- mjesto održavanja (Rijeka, Zagreb , neki drugi grad),
- vrsta skupa (jednodnevni, dvodnevni, višednevni),

- broj mogućih sudionika (1-49, 50-99, 100-150, više od 150),
- razina stručnog skupa (županijska, međuzupanijska, državna, međunarodna)
- ciljevi učenja (naveden je, iz perspektive nastavnika, uključuje sve navedene ciljeve učenja),
- ishodi učenja (eksplicitno naveden iz perspektive polaznika, jasno i konkretno/precizno definiran, uključene sve 3 domene (kognitivna, psihomotorička i afektivna), uključuje niže razine znanja (znanje, razumijevanje), uključuje više razine znanja (primjena, analiza, sinteza, evaluacija)),
- vrednovanje (od strane organizatora, evaluacija),
- predavači (uvid u stručnost predavača, dostupan životopis).

8.1. Sadržaji stručnog usavršavanja

Parametri koji su dani u Katalogu su: naslov, vrijeme održavanja, razina i vrsta stručnog skupa, namjena, mjesto održavanja, broj polaznika, predavači, ciljevi, metode i oblici rada, vrednovanje, napomena, voditelj. Ono što je svakako utvrđeno da ti parametri nisu dovoljni niti dovoljno detaljni.

Naime, inicijalno obrazovanje ne može osigurati odgojiteljima sva znanja koja su im potrebna stoga je nužno nuditi im raznovrsna usavršavanja. A to znači da ta usavršavanja trebaju biti različitih sadržaja. No proučavajući kataloge Agencije za odgoj i obrazovanje uočeno je da su većinom jednake teme odnosno sadržaji. U 2015/2016 godini ponuđena su 40 stručna usavršavanja iz područja pedagogije, 1 iz obrazovne psihologije, 15 iz područja metodike, 5 iz savjetodavnog rada, 1 iz područja informacijsko-komunikacijske tehnologije, 6 iz područja građanskog odgoja, dok nijednog stručnog usavršavanja nije bilo iz ostalih područja (didaktike, zdravstvenog odgoja, ekološkog odgoja). Sveukupno te godine je održano 70 stručnih usavršavanja. U 2016/2017 godini održano je 92 stručnih usavršavanja, a od toga 5 iz obrazovne psihologije, 53 iz područja pedagogije, 14 iz područje metodike, 5 iz područja

zdravstvenog odgoja, 1 iz područja informacijsko- komunikacijske tehnologije, 11 iz područja građanskog odgoja, 2 iz područja savjetodavnog rada dok iz ostalih područja nema nijedno stručno usavršavanje (didaktike, ekološkog odgoja). Može se zaključiti da katalogi ne nude raznolike sadržaje.

Tijekom 2015/2016 godine održano je 70 stručnih usavršavanja na kojim su se koristili različiti organizacijski i didaktičko-metodički oblici rada.

Organizacijski i didaktičko-metodički oblici rada	Broj
Predavanje	38
Interaktivno predavanje	29
Kružok (diskusijska grupa)	25
Radionica	35
Ekskurzija/studijsko putovanje (primjeri dobre prakse)	18
Frontalni rad	14
Grupni rad	52
Rad u paru	7
Individualni/samostalni rad	21

Tablica 33. Pregled organizacijskih i didaktičko-metodičkih oblika rada zastupljenih u programima stručnog usavršavanja 2015/2016 godinu

Tijekom 2016/2017 godine provedena su 92 stručna usavršavanja. Pregled organizacijskih i didaktičko-metodičkih oblika rada za tu godinu je u tablici.

Organizacijski i didaktičko-metodički oblici rada	Broj
Predavanje	46
Interaktivno predavanje	41

Kružok (diskusijska grupa)	55
Radionica	45
Ekskurzija/studijsko putovanje (primjeri dobre prakse)	26
Frontalni rad	6
Grupni rad	56
Rad u paru	4
Individualni/samostalni rad	25

Tablica 34. Pregled stručnih usavršavanja prema organizacijskim i didaktičko-metodičkim oblicima rada za 2016/2017 godinu

Analizom Kataloga stručnih usavršavanja AZOO-a utvrđeno je da niti jedno stručno usavršavanje ne koristi samo jedan organizacijski i didaktičko-metodički oblik rada, uvijek je tu bilo prisutno više kombinacija. Kao što se može primijetiti u tablici grupni rad je metodički oblik koji se koristio najviše puta. Analizom je utvrđeno kako u 2015/2016 godini nije se koristio seminar, tečaj, kolokvij, konferencija, simpozij, kongres, savjetovanje ili neki od oblika e-učenja (webinar, video-konferencija). Jedan novi oblik koji nije naveden u evidencijskoj listi a korišten je na stručnim usavršavanjima su vježbe. U 2015/2016 godini u 17 stručnih usavršavanja koristile su se vježbe. Prema Matijević (2000) vježbe se organiziraju radi stjecanja vještina tj. sposobnosti za rješavanje nekih problema u radnom odnosu. Tijekom 2016/2017 vježbe su se provodile u 10 stručnih usavršavanja što je u odnosu na prošlu godinu manji broj. Kao i u prošloj godini i ove godine se koristio najviše grupni rad, dok se najmanje primjenjivao rad u paru.

Kako je istraživanje ovog rada bazirano na gradovima Rijeci i Zagrebu uvidom u kataloge uočena je znatna razlika ponude stručnih usavršavanja između ta dva grada. Tijekom 2015/2016 ponuđena su tek 3 stručna usavršavanja na području grada Rijeke, dok na području Zagreba njih 26. Za ostale dijelove Hrvatske bilo je organizirano 41 stručno usavršavanje.

Tijekom 2016/2017 godine ponuđeno je tek jedno više stručno usavršavanje na području Rijeke što znači zapravo tek 4, dok je za područje grada Zagreba navedene godine bilo održano veći broj stručnih usavršavanja točnije njih 35. Za ostale dijelove Hrvatske organizirano je 52 stručnih usavršavanja. Razvidan je veliki nesrazmjer između gradova ne samo Rijeke i Zagreba već Zagreba sa ostalim dijelovima Hrvatske. U drugoj godini vidi se povećanje broja stručnih usavršavanja no to je još uvijek nedostatan broj. Naime trebalo bi uskladiti ponudu sa potražnjom.

Naime tijekom 2015/2016 godine bilo je ponuđeno 61 jednodnevno stručno usavršavanje, 3 dvodnevna stručna usavršavanja te 6 višednevnih. Druge godine tj. 2016/2017 bilo je 80 jednodnevnih, 2 dvodnevna i 7 višednevnih stručnih usavršavanja. Uspoređujući te dvije godine vidi se da se situacija nije znatno promijenila. Većina tema programa stručnih usavršavanja su vrlo opširne, a vrijeme održavanja tome nije prilagođeno.

Gotovo uvijek na stručnim usavršavanjima prisutan je velik broj sudionika, te je vrlo teško primjenjivati navedeni način rada. Analizom kataloga utvrđeno je kako za 2015/2016 godinu u samo 8 stručnih usavršavanja moglo prisustvovati 1-49 sudionika, od 50 do 99 sudionika moglo je biti prijavljeno na 50 stručnih usavršavanja. Bilo je ponuđeno 8 stručnih usavršavanja na kojim je moglo prisustvovati 100-150 sudionika, dok samo 4 na kojim je moglo biti više od 150 sudionika. Zapravo je dobro što je manji broj stručnih usavršavanja sa velikim brojem sudionika jer se smatra da su ona manje kvalitetna. Tijekom 2016./2017. godine na 14 stručnih usavršavanja moglo se prijaviti 1-49 sudionik, kao i prethodne godine najviše stručnih usavršavanja čak njih 60 bilo je ponuđeno za 50-99 sudionika. Ove godine nešto više je bilo stručnih usavršavanja (njih 12) za 100-150 sudionika te za broj sudionika koji bi bio veći od 150 bilo je 6 stručnih usavršavanja. Ono što je svakako veliki problem u praksi je da se sve prijave za stručna usavršavanja vrlo brzo popune, naime prijave su najčešće otvorene samo jedan dan. To nije razlog za povećanje broja sudionika po jednom stručnom usavršavanju (narušava se kvaliteta) već poticaj da se ponuda poveća odnosno da se stručno usavršavanje na istu temu ponovi više puta.

U Katalogu su navedene razine stručnog skupa tako da je 2015/2016 godine bilo 17 skupova na županijskoj razini, 49 na međuzupanijskoj, 2 na državnoj no niti jedno nije na

međunarodnoj razini. Dok je 2016/2017 godine bilo 26 skupova na županijskoj razini, 59 na međužupanijskoj, 4 na državnoj i 1 na međunarodnoj. Vidi se mala razlika između te dvije godine, no bitno je još više proširiti se na državnoj i međunarodnoj razini kako bi se razmijenilo što više iskustava.

Navedeni su ciljevi učenja, no nedostaju ishodi učenja koji su vrlo bitni za polaznika. Tijekom 2015/2016 ciljevi učenja su navedeni u programima 66 stručnih usavršavanja, od toga su ishodi bili navedeni pod ciljeve u 4 programa stručnog usavršavanja. Navedeni ciljevi bili su nepotrebno opširni. U 2016/2017 godini također nedostaje nužan parametar a to su ishodi koji su i u ovoj godini 4 puta navedeni pod ciljevima stručnog usavršavanja, dok su ciljevi učenja navedeni u ostalih 88 programa stručnog usavršavanja. Ciljevi obrazovanja željeni ishodi, izlazi i učinci obrazovnog sustava su zapravo željene posljedice dotične aktivnosti. (Pastuović, 2012). Prema istom autoru ishodi obrazovnog sustava su ostvarena psihomotorna, kognitivna i afektivna postignuća osoba koje se odgajaju i obrazuju. Oni su zapravo pokazatelji kvalitete obrazovne produkcije određene kao stupanj ostvarenja ciljeva učenja. Vanjski i unutarnji ciljevi edukacije su međusobno uvjetovani. Unutarnji ciljevi su različite vještine, znanja i afektivne osobine koje osposobljavaju osobu za ostvarivanje vanjskih ciljeva. Kako bi polaznik znao što se od njega očekuje, ali i što će on dobiti od određenog programa stručnog usavršavanja u budućnosti je potrebno dodati parametar ishoda učenja.

Naime uvidom u katalog uočeno je kako su se polaznicima davali kao prvo obrazac za vrednovanje teme i nositelja programa (od strane voditelja programa) te obrazac za vrednovanje teme i nositelja programa (od strane Agencije). Tijekom 2015/2016 samo je na jednom stručnom usavršavanju ponuđen obrazac za samovrednovanje dok za 2016/2017 nije niti jedan. Prema Pastuović (2012) evaluacija je postupak kojim se utvrđuje stupanj ostvarenosti polaznikovih ciljeva. Njezina svrha je poboljšavanje djelotvornosti obrazovanja u ostvarivanju njegovih ciljeva. Stoga je vrlo poželjno da se obrasci nude na svim stručnim usavršavanjima

Analizom Kataloga stručnog usavršavanja uočeno je da niti na jednom programu stručnog usavršavanja nije navedeno ništa osim imena i prezimena predavača. O kvaliteti programa

govori posredno i profesija autora programa i institucija iz koje dolaze (Tot, Kušić, Klapan, 2014). Većina predavača bili su odgojitelji, stručni suradnici ili profesori no ništa više o njima nije bilo navedeno.

Programi Kataloga mogli bi se detaljnije napisati kako bi bili jasniji polaznicima. Kada bi se uveli neki novi parametri, programi bi bili znatno jasniji. Jasno i kratko navesti ishode učenja, navesti više podataka o predavačima, napisati da li je taj program negdje već korišten, što su sudionici time dobili. No svakako je potrebno provesti i analizu prakse tj. je li sve provedeno kako je napisano. Bitno je uskladiti praksu sa dokumentacijom i onda se može očekivati i bolja funkcionalnost. Kako je cilj da se odgojitelji konstantno usavršavaju treba im to i omogućiti na način da se poveća broj stručnih usavršavanja diljem Hrvatske. Zapravo ponuditi više tamo gdje je potražnja veća.

**9. USPOREDBA ANALIZE KATALOGA STRUČNOG USAVRŠAVANJA AGENCIJE ZA ODGOJ I
OBRAZOVANJE (PREDŠKOLSKI ODGOJ) SA STAVOVIMA I MIŠLJENJIMA ODGOJITELJA
O SADRŽAJNOM I ORGANIZACIJSKOM ASPEKTU STRUČNOG USAVRŠAVANJA.**

Nakon provedene analize uočen je veliki nesrazmjer ponuda stručnog usavršavanja između grada Zagreba i ostalih gradova. S obzirom na to da se istraživanje provodilo na području Rijeke i Zagreba vršila se usporedba ta dva grada. Za Rijeku je tijekom te 2 godine ponuđeno 7 stručnih usavršavanja dok ih je za Zagreb bilo 61. Ispitanici su svojim odgovorima potvrdili da je u Rijeci manji broj stručnih usavršavanja jer je njih 45 odgovorilo da je prisustvovalo na stručnom usavršavanju (izvan ustanove) koje se održalo u Rijeci, dok je njih 71 reklo da je bilo prisutno na stručnom usavršavanju u Zagrebu (izvan ustanove). Naravno da je Zagreb veći grad te iz tog razloga ima i više ponuđenih stručnih usavršavanja, no samo njih 7 za Rijeku je izrazito mali broj. Pogotovo kada se zna da je stručno usavršavanje odgojno-obrazovnih djelatnika njihova zakonska obveza.

Ispitanici su odgovorili kako je potrebna raznovrsnost područja odnosno tema stručnih usavršavanja. Uočena je vrlo mala razlika između pojedinih područja analizom njihovih odgovora, no nažalost Analizom Kataloga došlo se do suprotnih rezultata. Uočeno je kako iz pojedinih područja (didaktike i ekološkog odgoja) tijekom protekle 2 godine nije ponuđeno niti jedno stručno usavršavanje. Stoga bi se dalo zaključiti da je potrebno u Kataloge uključiti te teme odnosno proširiti ponudu tema u okviru Kataloga nuditi stručna usavršavanja iz što više različitih područja kako bi odgojitelji bili zadovoljniji, ali i djeca jer na taj način će odgojitelji biti kompetentniji pružiti im ono što im je potrebno.

Promatrajući organizacijski i didaktičko-metodički aspekt može se primijetiti da su ispitanici naveli kako se najčešće provodio grupni rad što se Analizom Kataloga potvrdilo. Ujedno se može primijetiti i da su se ostali oblici koristili što je za pohvalu. Grupni rad je vrlo poželjan jer omogućuje interakciju te samim time čini stručno usavršavanje zanimljivijim i efikasnijim ako je grupni rad pravilno organiziran. Kada se sudionicima omogući međusobna

interakcija i komunikacija time im se daje mogućnost da razmjenjuju svoja iskustva što je vrlo poželjno.

Ispitanici najprihvatljivijim smatraju da je broj sudionika koji mogu sudjelovati na jednom stručnom usavršavanju do 49, dok se analizom Kataloga primijeti da su se najčešće nudila stručna usavršavanja na kojima je moglo prisustvovati do 99 sudionika. Naime prilikom manjeg broja sudionika moguće je uspostaviti bolju interakciju, komunikaciju između predavača i sudionika. Sudionici su u mogućnosti češće postavljati pitanja i saznati ono što ih zanima, a i predavač može dobiti bolju povratnu informaciju o tome kakvo je njegovo predavanje. Kada je prisutan velik broj sudionika postoji mogućnost da se predavanje neće čuti od preglasnog žamora ili da sudionici neće biti u mogućnosti dobiti odgovore na sva svoja pitanja.

10. ZAKLJUČAK

U radu se nastojalo spoznati stavove i mišljenja odgojitelja o stručnom usavršavanju koji su zaposleni u gradu Zagrebu ili Rijeci i njezinoj okolici, bilo u gradskom ili privatnom vrtiću. No isto tako se napravila Analiza Kataloga stručnih usavršavanja Agencije za odgoj i obrazovanje kako bi se ustanovilo što je sve odgojiteljima ponuđeno unutar zadnje dvije pedagoške godine. Odgojitelj je nositelj odgojno-obrazovne djelatnosti u vrtiću. On samim svojim ponašanjem i odnosom prema djetetu utječe na njegov razvoj. Iz tog razloga vrlo je bitno da je znalac i stvaralačka osoba. Potrebno je stvoriti zajednicu u kojoj se djeca dobro osjećaju tj. svako dijete se osjeća važnim, poštovanim i sigurnim u sebe. Odgojitelj to može postići samo ako je siguran u svoje stručno znanje. Stručno usavršavanje odgojitelja u Hrvatskoj je vrlo malo istraživano. Naime samo je godina prije polaska u školu obvezna godina predškolskog odgoja i obrazovanja za svu djecu u Republici Hrvatskoj. Stoga postoji mogućnost da je to jedan od razloga zbog čega je stručno usavršavanje odgojitelja manje istraživano. Provedbom istraživanja te obradom dobivenih podataka utvrđeno je kako veći dio odgojitelja smatra da je stručno usavršavanje potrebno bez obzira na dob i staž, no slažu se s time da se neke stvari itekako mogu poboljšati.

Detaljnijom obradom podataka pokušala se uvidjeti razlika među odgojiteljima prema nekim sociodemografskim determinantama : dob, radno iskustvo, mjesto zaposlenja (Zagreb ili Rijeka), gradski ili privatni vrtić.

Prva postavljena hipoteza ovog istraživanja prema kojoj ne postoji razlika u stavovima i mišljenjima o sadržajnom i organizacijskom aspektu stručnih usavršavanja između odgojitelja zaposlenih u Zagrebu i Rijeci je potvrđena. Naime Analizom Kataloga utvrđeno je kako u Rijeci nema toliko prilike za stručno usavršavanje, nego je potrebno odlaziti u neke druge gradove. Veća ponuda stručnih usavršavanja je u Zagrebu nego u Rijeci. Ne postoji međusobna razlika te su iz oba grada odgojitelji rekli da sadržaj treba biti raznolikiji, uvesti više praktičnih sadržaja , ali i smanjiti broj sudionika na stručnom usavršavanju.

Druga hipoteza prema kojoj ne postoji razlika u stavovima i mišljenjima odgojitelja o sadržajnom i organizacijskom aspektu stručnih usavršavanja s obzirom na godine radnog iskustva također je potvrđena Svi odgojno-obrazovni djelatnici se osjećaju dužnim da odlaze

na stručna usavršavanja jer je to zakonska obveza. Neki su samomotivirani te žele uložiti u sebe i odlaze na različite oblike stručnog usavršavanja kako bi mogli napredovati. Smatraju da se moraju konstanto razvijati kako bi mogli pratiti sve promjene koje se događaju u svijetu i u skladu sa time djelovati

Treća hipoteza prema kojoj postoji razlika u stavovima i mišljenjima o sadržajnom i organizacijskom aspektu stručnih usavršavanja s obzirom na kronološku dob odgojitelja nije potvrđena. Bez obzira na to jesu li odgojitelji stariji ili mlađi prema ovom istraživanju imaju podjednako mišljenje o sadržajnom i organizacijskom aspektu stručnih usavršavanja.

Četvrta hipoteza ujedno i zadnja je da ne postoji razlika u stavovima i mišljenjima o sadržajnom i organizacijskom aspektu stručnih usavršavanja s obzirom na to jesu li odgojitelji zaposleni u privatnom ili gradskom vrtiću je potvrđena. Naime ni u jednom aspektu se ne vidi međusobna razlika, odgojitelji privatnih i gradskih vrtića smatraju da je potrebno uvesti neke promjene u stručnom usavršavanju.

Rezultati ovog istraživanja ukazuju na postojanje neutralnih do blago pozitivnih stavova odgojitelja prema sadržajnom i organizacijskom aspektu stručnih usavršavanja. No potrebno je razmotriti određena ograničenja istraživanja. Uzorci su ograničeni na 2 grada unutar države, a svakako bi bilo poželjno razmotriti situaciju i za ostale dijelove države. Zbog nedostatka muških ispitanika nije mogla biti utvrđena razlika među spolovima, no nije mogla biti ni utvrđena razlika među ispitanicima s obzirom na njihovu stručnu spremu jer je mali broj ispitanika završio diplomski studij. Iz tog razloga buduća istraživanja ove teme trebala bi se usmjeriti na šire geografsko područje kao i na veći broj ispitanika.

Generalni je zaključak da odgojitelji smatraju da je potrebno stručno se usavršavati bez obzira na dob i godine staža. Danas sve češće stručna usavršavanja nude i različite udruge te odgojno-obrazovne ustanove, no mjesta za napredak ima. Načine održavanja stručnih usavršavanja moguće je osuvremeniti i prilagoditi sudionicima na način da se uvede e-učenje čime će se povećati sama fleksibilnost usavršavanja. Istovremeno smanjit će se problem koji nastaje zbog prevelikog broja sudionika na jednom stručnom usavršavanju. Potrebno je uvesti veći broj stručnih usavršavanja tako da se mogu prijaviti svi sudionici koji to žele. Iz rada je moguće vidjeti kako odgojitelji navode da je potrebno nuditi raznovrsnije teme za stručna

usavršavanja. Odgojitelji koji imaju više godina radnog staža uočili su da se teme ponavljaju te su izgubili interes. Potrebno je češće omogućiti međusobnu razmjenu iskustava odgojitelja unutar države, ali isto tako van države. Istraživanje je pokazalo kako je potrebno u stručna usavršavanja uvrstiti više primjera iz prakse, a smanjiti teorijski dio.

11. SAŽETAK

Temeljni cilj rada je analizirati Katalog stručnog usavršavanja Agencije za odgoj i obrazovanje i ispitati stavove i mišljenja odgojitelja o stručnom usavršavanju te na temelju rezultata istraživanja dati preporuke za poboljšanje programa daljnjeg stručnog usavršavanja. Na taj način pokušalo se uvidjeti što odgojitelji očekuju kada je u pitanju stručno usavršavanje, a što im je ponuđeno od strane Agencije za odgoj i obrazovanje.

U istraživanju su sudjelovali odgojitelji (N=172) koji su zaposleni u dječjim vrtićima grada Zagreba i gradu Rijeci i okolici (privatni i gradski vrtići, njih 14). U svrhu istraživanja korištena je evidencijska lista pomoću koje se analizirao Katalog stručnog usavršavanja AZOO-a te anketni upitnik za istraživanje stavova i mišljenja odgojitelja o stručnom usavršavanju. Rezultati su obrađeni deskriptivnom i inferencijalnom statistikom.

Prema osnovnim rezultatima istraživanja utvrđeno je da su stavovi i mišljenja odgojitelja neutralni do blago pozitivni prema sadržajnom i organizacijskom aspektu stručnog usavršavanja. Razlike u stavovima i mišljenjima odgojitelja kada je u pitanju mjesto njihova zaposlenja, kronološka dob ili pak godine radnog staža nisu statistički značajne. Također nisu pronađene razlike između odgojitelja koji su zaposleni u privatnom, odnosno gradskom vrtiću.

Analizom Kataloga stručnog usavršavanja odgojitelja predškolskog uzrasta uočeno je kako postoji nesrazmjer u ponudi stručnih usavršavanja između gradova, a isto tako i premali broj različitih tema koje se nude. Napravljena je usporedba rezultata analize kataloga i rezultata empirijskog dijela istraživanja. Uočeno je kako odgojitelji smatraju da je potreban manji broj sudionika na pojedinom stručnom usavršavanju od onog što je ponuđeno u Katalogu. Vidljivo je da prevladava klasično predavanje što su odgojitelji i potvrdili svojim odgovorima na anketni upitnik. Uočeno je kako odgojitelji smatraju da im je potrebno stručno usavršavanje iz različitih područja dok je analizom utvrđeno da u protekle dvije godine nije bilo niti jednog stručnog usavršavanja iz područja didaktike i ekološkog odgoja. Može se zaključiti kako su potrebne promjene odnosno smanjiti broj sudionika, povećati raznolikost tema kao i broj stručnih usavršavanja.

Ključne riječi: stavovi, mišljenja, stručna usavršavanja, odgojitelji, Katalog stručnog usavršavanja.

12. ABSTRACT

The basic aim of the paper is to analyze the Professional Development Catalogue compiled by the Education and Training Agency and examine the attitudes and opinions of the educators on vocational training and, on the basis of research results, provide recommendations for the improvement of further vocational training programs. In doing so, it was attempted to find out what the educators expect when it comes to vocational trainings compared to what is offered to them by the Education and Training Agency.

Participating in the research were the educators (N = 172) employed in kindergartens in the City of Zagreb and City of Rijeka and the surrounding area (private and city owned kindergartens, total of 14). For the purposes of the research, a list of records was used to analyze the Professional Development Catalogue by the Education and Training Agency and a survey questionnaire for the research of attitudes and opinions of educators about vocational trainings. The results were processed by descriptive and inferential statistics.

According to the basic results of the research, it was found that attitudes and opinions of the educators are neutral to slightly positive in terms of the content and organizational aspect of the professional development. Differences in attitudes and opinions of educators when it comes to their location of employment, chronological age or years of work experience were not statistically significant. Also, no differences were found between educators employed in private or city kindergartens.

By analyzing the Professional Development Catalogue for preschool age educators, a disparity was found in the offer of vocational trainings between cities, as well as the limited number of topics offered. A comparison of the results of the Catalogue analysis and the results of the empirical part of the research was made. It was noticed that educators considered that a smaller number of participants was needed for some professional trainings than what was offered in the Catalogue. It was evident that the classical lecture prevailed, which was confirmed by educators in their answers to the survey questionnaire. It was noted that educators considered they needed professional trainings in different areas, while the analysis found that in the past two years there were no professional trainings in the field of didactics and ecological education. It can be concluded that changes are needed, such as decreased

number of participants, increased variety of topics, as well as increased number of professional trainings.

Key words: attitudes, opinions, vocational trainings, educators, Professional Development Catalogue.

13. LITERATURA:

1. Agencija za odgoj i obrazovanje Strategija stručnog usavršavanja za profesionalni razvoj odgojno-obrazovnih radnika (2014-2020). Dostupno na: http://www.azoo.hr/images/pkssuor/Strategija_HR2-Final.pdf, pristupljeno 25.09.2017.
2. Amabile, T. M. (1989). *Growing up creative: Nurturing a lifetime of creativity*. New York: Crown Publishers.
3. Andrilović, V., Matijević, M., Pastuović, N., Pongrac, S., Špan, M. (1985). *Andragogija*. Zagreb: Školska knjiga.
4. Baran, J., Dobrotić I., Matković T., (2011). Razvoj institucionaliziranog predškolskog odgoja u Hrvatskoj : promjene paradigme ili ovisnost o prijašnjem putu? *Napredak*, 152 (3-4)
5. Bek, N., Purgar, M. (2014). Pravo odgojno-obrazovnih radnika na trajno stručno osposobljavanje i usavršavanje. *Pravni vjesnik* god. 30, Br. 2
6. Blanuša- Trošelj, D., Katić, V., Skočić-Mihić, S. (2013). Odgojitelji predškolske djece i savjetodavni rad s roditeljima. *Napredak*, 156 (4), 385-400.
7. Bognar, L., Matijević, M. (2002). *Didaktika* 2. izmijenjeno izdanje. Zagreb: Školska knjiga.
8. Bognar, L., Matijević, M. (2005). *Didaktika*. Zagreb: Školska knjiga.
9. Borić, E., Jindra, R., Škugor, A. (2008). Razumijevanje i primjena sadržaja cjeloživotnog učenja za održivi razvoj. *Odgojne znanosti*, Vol. 10., br.2, 315-327.
10. Bosnar, B., Bradarić-Jončić, S. (2008). Stavovi prema integraciji gluhe djece, znakovnom jeziku i uključivanju tumača za znakovni jezik u redovne vrtiće i škole. *Hrvatska revija za rehabilitacijska istraživanja*, 44(2), 11-30.
11. Bouillet, D. Loborec, M., (2012): Istraživanje procjena odgojitelja o mogućnosti inkluzije djece s ADHD-om u redovni program dječjih vrtića, *Napredak*, 153, 1, 21-38.
12. Brajković, S., Tankersley, D., Handžar, S. (2012). *Koraci prema kvalitetnoj praksi: (priručnik za profesionalni razvoj odgojatelja)*. Zagreb: Pučko otvoreno učilište "Korak po korak".

13. Carnet-znanje povezuje, dostupno na : <http://www.carnet.hr/webinari> , pristupljeno 09.12.2017.
14. Desforges, C. (2001). *Uspješno učenje i poučavanje, psihologijski pristupi*. Zagreb: Educa.
15. Društvo za komunikaciju i medijsku kulturu, dostupno na : http://www.djecamedija.org/?page_id=21 , pristupljeno 19.11.2017.
16. Državni pedagoški standard predškolskog odgoja i naobrazbe (2008). Narodne novine, 63.
17. E-Twinning-zajednica škola u Europi, dostupno na : <https://www.etwinning.net/hr/pub/index.htm> , pristupljeno 10.01.2018.
18. Fakultet za odgojne i obrazovne znanosti U Osijeku, dostupno na : <http://wt.foozos.hr/>, pristupljeno 05.05.2018.
19. Filozofski fakultet u Splitu, dostupno na : <http://www.ffst.unist.hr/>, pristupljeno 05.05.2018.
20. Glasser, W. (1994). *Kvalitetna škola*. Zagreb: Educa.
21. Habuš Rončević, S. (2014). *Neke suvremene uloge odgojitelja u glazbenom odgoju djece rane i predškolske dobi*. Magistra Iadertina, vol. 9, no.1, dostupno na <https://hrcak.srce.hr/137253> pristupljeno 17.10.2017
22. Hrvatski jezični portal , dostupno na: <http://hrvatski.enacademic.com/51693/kolokvij> , pristupljeno 20.11.2017.
23. Jurić, V. (2004). *Metodika rada školskog pedagoga*. Zagreb : Školska knjiga.
24. Koskarov, Lj., Popova, R. (2016). The Lifelong Education of the Teachers in the Republic of Macedonia. *Practice and Theory in Systems of Education*, Vol. 11, No. 4
25. Kramer, J. F. (1994), Defining Competence as Readiness to Learn. In: Goffin, S. G., Day, D. (Eds.), *New Perspectives in Early Childhood Teacher Education: Bringing Practitioners into the Debate*. New York: Teachers College, 29 – 36.
26. Kušić, S., Vrcelj, S., Klapan, A. (2014). *(Ne)obrazovni i (ne)odgojni ishodi obrazovanja*. U: Hrvatić, N., Lukenda, A., Pavlović, S., Spajić-Vrkaš, V., Vasilj, M. (ur.): Pedagogija, obrazovanje i nastava – Svezak 1. (Zbornik radova 2. međunarodne znanstvene

- konferencije, Mostar, 21.-23. ožujka 2013.). Mostar: Fakultet prirodoslovno-matematičkih i odgojnih znanosti Sveučilišta u Mostaru. (str. 419-429).
27. Lasić-Lazić, J. (1997). Motivacija korisnika za usvajanje informacijskih znanja i motivacija za uporabu tih znanja za učenje i stručno usavršavanje. *Zbornik Radova*, str. 15-20.
 28. Lepičnik, Vodopivec, J. Neka gledišta stalnog stručnog usavršavanja odgojitelja predškolske djece u Sloveniji. *Metodički obzori*, Vol. 7 (2012) 3, No. 16
 29. Lučić, K. (2007). Odgojiteljska profesija u suvremenoj odgojno-obrazovnoj ustanovi. *Odgojne znanosti*, Vol.9., br.1, 135-150.
 30. Markovac, J. (2001). *Metodika početne nastave matematike*. Zagreb: Školska knjiga
 31. Marušić, S. (1989). *Motivacija za rad i profesionalni razvoj*. Zagreb: Ekonomski institut- Zagreb
 32. Matijević, M. (2000). *Učiti po dogovoru*. Zagreb: Birotehnika-CDO
 33. Ministarstvo znanosti i obrazovanja Republike Hrvatske, dostupno na: <https://mzo.hr/>, pristupljeno 05.04.2018.
 34. Mlinarević, V., Marušić, K. (2005). Prava djeteta i njihovo oživotvorenje u sustavu predškolskog odgoja i obrazovanja. *Život i škola*, br.14, 29-39.
 35. Modrić, N., (2012). Kompetencije odgojitelja za učinkovito upravljanje problemnim situacijama. *Napredak*, 154 (3) 427-450
 36. Nacionalni centar za vanjsko vrednovanje obrazovanja (2012). Priručnik za samovrednovanje ustanova ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja. Zagreb
 37. Nacionalni kurikulum za rani i predškolski odgoj i obrazovanje. (2014). Zagreb: Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa.
 38. Pastuović, N. (1978). *Obrazovni ciklus*. Zagreb: Zrinski-Čakovec
 39. Pastuović, N. (2012). *Obrazovanje i razvoj*. Zagreb: Institut za društvena istraživanja u Zagrebu
 40. Pavlic, K. (2015). Kontinuirano profesionalno usavršavanje i razvoj vrtićkog kurikuluma. *Dijete, vrtić, obitelj*, br. 79, 12-13.

41. Peklić, J., Vujatović, D., (2011) *Odgoj i obrazovanje u dječjim vrtićima. Učenje za poduzetništvo*, Vol 1., No. 1. dostupno na : http://hrcak.srce.hr/index.php?show=clanak&id_clanak_jezik=192193 pristupljeno 08.11.2017.
42. Petrović-Sočo, B. (2009). *Značajke suvremenog naspram tradicionalnog kurikulumu ranog odgoja*. Pedagogijska istraživanja , Vol 6, No. 1-2.
43. Slunjski, E. (2006). *Stvaranje predškolskog kurikulumu u vrtiću – organizaciji koja uči*. Zagreb: Mali profesor i Čakovec: Visoka učiteljska škola.
44. Slunjski, E. (2003). *Devet lica jednog odgajatelja –roditelja*. Zagreb: Mali profesor.
45. Slunjski, E., Šagud, M. i Brajša-Žganec, A. (2006). Kompetencije odgojitelja u vrtiću – organizaciji koja uči. *Pedagogijska istraživanja*, 3(1), 45-57.
46. Staničić, S. (1993): Stručno usavršavanje odgojno-obrazovnih djelatnika. U Drandić, B. (ur): *Priručnik za ravnatelje odgojno-obrazovnih ustanova*. Zagreb: Znamen, str. 353-363.
47. Sveučilište u Zadru, dostupno na : <http://www.unizd.hr/>, pristupljeno 05.05. 2018.
48. Šagud, M. (2005). *Odgajatelj kao refleksivni praktičar*. Petrinja. Visoka učiteljska škola u Petrinji.
49. Šagud, M. (2011). Profesionalno usavršavanje i razvoj odgajatelja, U Maleš, D. (ur.): *Nove paradigme ranoga odgoja*, Zagreb: Filozofski fakultet sveučilišta u Zagrebu- Zavod za pedagogiju, str. 267-291.
- 50.
51. Škreblin, T. (1999). *Cjeloživotno učenje : sudbina suvremenog čovjeka*. Zagreb: Obrazovanje odraslih : časopis za obrazovanje odraslih i kulturu (str. 89-96).
52. Terhart, E. (2001). *Metode poučavanja i učenja*. Zagreb: Educa.
53. Tot, D., Kušić S., Klapan, A. (2014). Planning and programming continuous professional teacher training: Experiences in Croatia. *Global Journal on Humanites & Social Sciences*, Issue 1 (134-140).
54. Turković, I. (1998). *Planiranje i programiranje obrazovanja odraslih*. Zagreb: Informator.

55. Učiteljski fakultet u Rijeci, dostupno na : <http://www.ufri.uniri.hr/hr/> , pristupljeno 05.05.2018.
56. Učiteljski fakultet u Zagrebu, dostupno na : <http://www.ufzg.unizg.hr/?lang=hr> , pristupljeno 05.05.2018.
57. Zakonu o odgoju i obrazovanju u osnovnoj i srednjoj školi, 2014, Narodne novine, 152/14
58. Zakon o predškolskom odgoju i obrazovanju, 2013, Narodne novine, 94/13
59. Zakon o radu, 2017, dostupno na : <https://www.zakon.hr/z/307/Zakon-o-radu> , pristupljeno 07.12.2017.
60. Žiljak, T.(2005). Politike cjeloživotnog učenja u Europskoj Uniji i Hrvatskoj. Zagreb: *Anali Hrvatskog politološkog društva: časopis za politologiju*. Vol. 1., No. 1(str: 225-243).
61. Žiljak, A. (1997). Kompetentnost odgojitelja za rad s djecom. U: M. Milanovia (ur.), *Pomozimo im rasti* (str.15-20). Zagreb: Ministarstvo prosvjete i športa Republike Hrvatske i UNICEF.
62. White, H. (2010). Problem-based learning. *Winter*, 11(1), 1-8. Dostupno na : http://web.stanford.edu/dept/CTL/Newsletter/problem_based_learning.pdf pristupljeno 15.12.2017

14. PRILOZI

1) Anketni upitnik

UPITNIK ZA ODGOJITELJE

Poštovani odgojitelji!¹⁵

Zovem se Katica Grabovičkić i studentica sam završne godine izvanrednog diplomskog studija pedagogije na Filozofskom fakultetu u Rijeci.

U svrhu izrade diplomskog rada na temu *Planiranje i programiranje stručnog usavršavanja odgojitelja predškolskog uzrasta* (mentor: doc. dr. sc. Siniša Kušić) provodim istraživanje kojim nastojim ispitati Vaše stavove o stručnom usavršavanju odgojitelja.

Molim Vas da na postavljena pitanja odgovarate iskreno kako bi rezultati istraživanja bili što vjerodostojniji. Upitnik je anonimn, a Vaši će se odgovori koristiti isključivo za potrebe izrade diplomskog rada i ni u koje druge svrhe. Za ispunjavanje upitnika bit će vam potrebno 10-15 minuta.

Zahvaljujem na suradnji!

I. **Dob:** _____ (unesite broj godina)

II. **Spol**(zaokružite): M Ž

III. **Razina i vrsta Vašeg formalnog obrazovanja** (zaokružite):

1. srednja škola
2. Pedagoška akademija
3. stručni studij predškolskog odgoja (2 godine - prije bolonje)
4. prediplomski studij predškolskog odgoja (3 godine - bolonja)
5. diplomski studij ranog i predškolskog odgoja (2 godine - bolonja)
6. nešto drugo: _____ (upišite)

IV. **Godine staža u dječjem vrtiću:** _____ (upišite broj godina)

V. **Zaposleni ste u:**

1. gradskom/državnom dječjem vrtiću
2. privatnom dječjem vrtiću

VI. **Dječji vrtić u kojem sam zaposlena nalazi se u:**

- A. Rijeci
- B. Zagrebu

VII. **Jeste li u posljednje 2 godine sudjelovali na nekom stručnom usavršavanju:**

U ustanovi u kojoj ste zaposleni (zaokružite):	Da	Ne
--	----	----

¹⁵U upitniku su korišteni svi termini ženskog roda, no oni se odnose i na muški rod

Broj stručnih usavršavanja na kojim ste sudjelovali (<i>upišite</i>):		
Teme stručnih usavršavanja (<i>upišite</i>):		
Izvan ustanove u kojoj ste zaposleni (<i>zaokruži</i>):	Da	Ne
Broj stručnih usavršavanja na kojim ste sudjelovali (<i>upišite</i>):		
Teme stručnih usavršavanja (<i>upišite</i>):		

VIII. Nakon odslušanog stručnog usavršavanja dobije se potvrda o sudjelovanju?

Da Ne

IX. U sljedećem dijelu molim Vas da na skali od 1 do 5 procijenite u kojoj mjeri se slažete sa navedenim tvrdnjama:

(1- u potpunosti se ne slažem; 2- ne slažem se; 3- niti se slažem, niti se ne slažem;
4- slažem se; 5- u potpunosti se slažem)

1) Ciljevi stručnog usavršavanja jasno su formulirani.	1	2	3	4	5
2) Ishodi stručnog usavršavanja jasno su formulirani.	1	2	3	4	5
3) Poznati su mi ciljevi i ishodi stručnog usavršavanja prije samog stručnog usavršavanja.	1	2	3	4	5
4) Izrađujem osobni plan stručnog usavršavanja.	1	2	3	4	5
5) O obrazovnim potrebama najčešće me je ispitivao stručni tim u vrtiću.	1	2	3	4	5
6) O obrazovnim potrebama najčešće su me ispitivali na stručnim skupovima.	1	2	3	4	5
7) Na stručna usavršavanja se prijavljujem zbog Intrinzične motivacije.	1	2	3	4	5
8) Na stručna usavršavanja se prijavljujem zbog Ekstrinzične motivacije.	1	2	3	4	5
9) Sadržaji koji se nude na stručnim usavršavanjima su aktualni.	1	2	3	4	5
10) Sadržaji koji se nude na stručnim usavršavanjima su primjenjivi u praksi.	1	2	3	4	5
11) Sadržaji koji se nude na stručnim usavršavanjima su relevantni za rad odgojitelja.	1	2	3	4	5
12) Informacije i savjeti koje sam dobila na stručnom usavršavanju su mi bili korisni u daljnjem radu.	1	2	3	4	5
13) Stručna usavršavanja trebala bi više sadržavati teorijske sadržaje.	1	2	3	4	5
14) Stručna usavršavanja trebala bi više sadržavati praktične sadržaje.	1	2	3	4	5
15) Sadržaji koji se nude na stručnim usavršavanjima vode ostvarenju postavljenih ciljeva i ishoda stručnog usavršavanja.	1	2	3	4	5
16) Zadovoljna sam edukativnim materijalima koje dobijem na stručnim usavršavanjima.	1	2	3	4	5
17) Zadovoljna sam organizacijskim i didaktičko-metodičkim oblicima koji se primjenjuju u programima stručnih usavršavanja.	1	2	3	4	5
18) Korištene metode rada u programima stručnog usavršavanja omogućuju aktivno sudjelovanje.	1	2	3	4	5
19) Korištene metode rada u programima stručnog usavršavanja omogućuje suradnju među sudionicima.	1	2	3	4	5

20) Korištene metode rada u programima stručnog usavršavanja primjenjive su u praksi.	1	2	3	4	5
21) Korištene metode rada u programima stručnog usavršavanja odgovarale su mojim potrebama i očekivanjima.	1	2	3	4	5
22) Korištene metode rada u programima stručnog usavršavanja vode ostvarenju postavljenih ciljeva i ishoda stručnog usavršavanja.	1	2	3	4	5
23) Stručna usavršavanja se održavaju radnim danom.	1	2	3	4	5
24) Stručna usavršavanja se održavaju vikendom.	1	2	3	4	5
25) Zadovoljna sam sa trajanjem programa stručnog usavršavanja.	1	2	3	4	5
26) Zadovoljna sam učestalošću održavanja stručnih usavršavanja.	1	2	3	4	5
27) Zadovoljna sam veličinom grupe (brojem polaznika) koji sudjeluju u pojedinom stručnom usavršavanju.	1	2	3	4	5
28) Zadovoljna sam izborom predavača na stručnom usavršavanju.	1	2	3	4	5
29) Najefikasnijim smatram skupne programe stručnog usavršavanja.	1	2	3	4	5
30) Na stručna usavršavanja odlazim isključivo u svoje slobodno vrijeme.	1	2	3	4	5
31) Propuštene sata rada zbog odlaska na stručna usavršavanja moram nadoknaditi.	1	2	3	4	5
32) Prostor u kojem se održavaju stručna usavršavanja je adekvatan.	1	2	3	4	5
33) Najčešće sudjelujem na stručnim usavršavanjima koja se organiziraju izvan ustanove u kojoj sam zaposlena.	1	2	3	4	5
34) Najčešće sudjelujem na stručnim usavršavanjima koja se organiziraju unutar ustanove u kojoj sam zaposlena.	1	2	3	4	5
35) Cijene programa stručnih usavršavanja prihvatljiva su za moja osobna primanja.	1	2	3	4	5
36) Financiranje stručnih usavršavanja dobro je osmišljeno.	1	2	3	4	5
37) Zadovoljna sam sa katalogom stručnih usavršavanja AZZO-a.	1	2	3	4	5
38) Poslodavac prepoznaje moj trud i odlaske na stručna usavršavanja (očituje se na plaći, na satnici, bolja pozicija na radnom mjestu...).	1	2	3	4	5
39) Stručna usavršavanja su potrebna bez obzira na dob i godine staža.	1	2	3	4	5
40) Zadovoljna sam cjelokupnom organizacijom stručnog usavršavanja.	1	2	3	4	5

X. Kako bi se ispitale moje obrazovne potrebe korišteni su sljedeći načini snimanja obrazovnih potreba:

Anketiranje sudionika stručnih skupova	1	2	3	4	5
Pojedinačni pismeni iskazi odgojitelja	1	2	3	4	5
Prijedlozi strukovnih i drugih udruga	1	2	3	4	5
Analiziranje i vrednovanje dosadašnjeg stručnog usavršavanja	1	2	3	4	5
Prijedlozi istraživača da predstave rezultate svojih istraživanja	1	2	3	4	5
Anketiranje odgojitelja u vrtiću	1	2	3	4	5
Prijedlozi fakulteta i visokih škola	1	2	3	4	5
Prijedlozi gospodarskih, kulturnih i drugih asocijacija i subjekata	1	2	3	4	5
Intervjuiranje odgojitelja	1	2	3	4	5

XI. U izradi osobnog plana stručnog usavršavanja pomaže mi:

Nitko	1	2	3	4	5
Stručni tim (timski ili pojedinačno)	1	2	3	4	5
Stručni aktivni	1	2	3	4	5
Ravnatelj	1	2	3	4	5
Stručna literatura	1	2	3	4	5
Nešto drugo (upišite):	1	2	3	4	5

XII. Odgojitelji se trebaju stručno usavršavati iz područja:

Edukacijske psihologije	1	2	3	4	5
Pedagogije	1	2	3	4	5
Didaktike	1	2	3	4	5
Metodike	1	2	3	4	5
Informacijsko-komunikacijskih tehnologija	1	2	3	4	5
Savjetodavnog rada	1	2	3	4	5
Građanskog odgoja	1	2	3	4	5
Zdravstvenog odgoja	1	2	3	4	5
Ekološkog odgoja	1	2	3	4	5
Nešto drugo (upišite):	1	2	3	4	5

XIII. U okviru stručnog usavršavanja sudjelovala sam na:

Klasičnom predavanju	1	2	3	4	5
Interaktivnom predavanju	1	2	3	4	5
Seminaru	1	2	3	4	5
Tečaju	1	2	3	4	5
Kružoku (diskusijskoj grupi)	1	2	3	4	5
Radionici	1	2	3	4	5
Kolokviju	1	2	3	4	5
Ekskurziji/Studijskom putovanju (opservacija primjera dobre prakse)	1	2	3	4	5
Konferenciji, simpoziju, kongresu, savjetovanju	1	2	3	4	5
Oblicima e-učenja (webinar, video-konferencija...)	1	2	3	4	5
Nešto drugo (upišite):	1	2	3	4	5

XIV. Na stručnim usavršavanjima na kojima sam sudjelovala koristili su se sljedeći socijalni oblici rada:

Frontalni rad	1	2	3	4	5
Grupni rad	1	2	3	4	5
Rad u paru	1	2	3	4	5
Individualni/samostalni rad	1	2	3	4	5

XV. Poslije stručnog usavršavanja dobiju se potrebni edukativni materijali:

Sažetak predavanja	1	2	3	4	5
Priručnik za implementaciju	1	2	3	4	5
Dobri primjeri prakse	1	2	3	4	5
Nešto drugo (upišite):	1	2	3	4	5

XVI. Predavači na stručnom usavršavanju su:

Stručnjaci iz vrtića (pedagog, psiholog, defektolog, ravnatelj)	1	2	3	4	5
Stručnjaci sa fakulteta (znanstvenici)	1	2	3	4	5
Djelatnici iz Agencije ili Ministarstva	1	2	3	4	5
Domaći stručnjaci	1	2	3	4	5
Inozemni stručnjaci	1	2	3	4	5

XVII. Najkorisnijim smatram stručna usavršavanja koja su organizirana:

Jednodnevno	1	2	3	4	5
Dvodnevno	1	2	3	4	5
Višednevno	1	2	3	4	5

XVIII. Sudjelovala sam na stručnom usavršavanju na:

Županijskoj razini	1	2	3	4	5
Međužupanijskoj razini	1	2	3	4	5
Državnoj razini	1	2	3	4	5

Međunarodnoj razini	1	2	3	4	5
---------------------	---	---	---	---	---

XIX. Stručna usavršavanja financiraju se iz:

Osobnih sredstava	1	2	3	4	5
Projekata	1	2	3	4	5
Županije	1	2	3	4	5
Ministarstva	1	2	3	4	5
Vrtića u kojem sam zaposlena	1	2	3	4	5
Nešto drugo (upišite):	1	2	3	4	5

XX. Smatram da je cijena programa stručnog usavršavanja:

do 100 kn	Prihvatljiva	Neprihvatljiva
101 kn – 300 kn	Prihvatljiva	Neprihvatljiva
301 kn – 500 kn	Prihvatljiva	Neprihvatljiva
501 kn – 700 kn	Prihvatljiva	Neprihvatljiva
701 kn – 900 kn	Prihvatljiva	Neprihvatljiva
900 kn i više	Prihvatljiva	Neprihvatljiva

XXI. Smatram da su stručna usavršavanja na kojim sudjeluje:

do 49 ljudi	Prihvatljiva	Neprihvatljiva
50 – 100 ljudi	Prihvatljiva	Neprihvatljiva
101 – 149 ljudi	Prihvatljiva	Neprihvatljiva
više od 150 ljudi	Prihvatljiva	Neprihvatljiva

XXII. Postoje li neke teme/sadržaji koji Vas zanimaju, a nisu Vam ponuđene na stručnom usavršavanju?

XXIII. Kada bi ste mogli utjecati na osmišljavanje stručnih usavršavanja odgojitelja, što biste učinili, što bi promijenili?

Ukoliko ste zainteresirani za rezultate istraživanja, molim Vas da mi se javite na adresu e-pošte: grabovickick@gmail.com

Zahvaljujem Vam na pomoći i sudjelovanju u istraživanju.

2) Dopis za vrtiće

SVEUČILIŠTE U RIJECI

Filozofski fakultet u Rijeci

Sveučilišna avenija 4

tel. (051) 265-600 (051) 265-602 faks. (051) 216-099

51 000 Rijeka

e-adresa: dekanat@ffri.hr

Hrvatska

mrežne stranice: <http://www.ffri.uniri.hr>

Rijeka, 13. studenog 2017.

Dječji vrtić

PREDMET: Molba za provođenje istraživanja (anketiranje odgojitelja) u svrhu izrade diplomskog rada

Poštovani,

molimo Vas da studentici druge godine izvanrednog diplomskog studija pedagogije Katici Grabovičkić, u svrhu izrade diplomskog rada na Odsjeku za pedagogiju Filozofskog fakulteta u Rijeci, omogućite anketiranje odgojitelja u Vašoj ustanovi.

Naslov diplomskog rada je *Planiranje i programiranje stručnog usavršavanja odgojitelja predškolskog uzrasta* (mentor doc. dr. sc. Siniša Kušić), a cilj istraživanja jest ispitati stavove odgojitelja o njihovom stručnom usavršavanju. Svrha istraživanja je na temelju rezultata kvalitativnog i kvantitativnog istraživanja steći uvid u različite aspekte procesa stručnog usavršavanja odgojitelja predškolske djece i dati preporuke za unaprjeđenje dosadašnje prakse planiranja i programiranja stručnog usavršavanja odgojitelja predškolske djece

Istraživanje će biti provedeno u četiri dječja vrtića na području grada Rijeke i četiri dječja vrtića na području grada Zagreba na prigodnom uzorku odgojitelja.

Ispunjavanje upitnika je anonimno i dobrovoljno, a istraživanje ni na koji način ne nanosi štetu sudionicima istraživanja i samoj ustanovi. Povratne informacije o rezultatima istraživanja možete dobiti na zahtjev putem e-pošte ili prezentacijom u Vašem vrtiću.

Kontakti za sva dodatna pitanja: studentica Katica Grabovičkić (099 842 5370; grabovickick@gmail.com); mentor doc. dr. sc. Siniša Kušić (098 176 3446; skusic@ffri.uniri.hr).

S ciljem što kvalitetnije provedenog istraživanja i stjecanja iskustva studentice za budući rad u odgojno-obrazovnim ustanovama, molimo Vas da podržite provedbu ovog istraživanja te studentici omogućite posjet Vašoj ustanovi i anketiranje odgojitelja.

Zahvaljujemo Vam se na suradnji.

S poštovanjem,

Dekan Filozofskog fakulteta u Rijeci
izv. prof. dr. sc. Ines Srdoč-Konestra

MB: 3368491 OIB: 70505505759 IBAN: HR9123600001101536455

3) Zahtjev

Obrazac broj 2
ZAHTJEV ZA PRISTUP INFORMACIJAMA

Podnositelj zahtjeva (ime i prezime / naziv, adresa / sjedište, telefon i/ili e-pošta)
Katica Grabovičkić, Aleja Blaža Jurišića 75 10040 Dubrava, Zagreb 099 8425370 kgrabovickic@gmail.com

Naziv tijela javne vlasti / sjedište i adresa

Informacija koja se traži
Molim Vas popis tj. katalog stručnog usavršavanja odgojitelja za pedagošku godinu 2015/2016 i 2016/2017.

Način pristupa informaciji (označiti)

- ☐ neposredan pristup informaciji,
☐ pristup informaciji pisanim putem
☐ uvid u dokumente i izrada preslika dokumenata koji sadrže traženu informaciju,
☒ dostavljanje preslika dokumenata koji sadrži traženu informaciju,

na drugi prikladan način (elektronskim putem ili drugo)

_____ **Katica Grabovičkić** _____

(vlastoručni potpis podnositelja zahtjeva)

_____ 29.09.2017, Zagreb _____
(mjesto i datum)

Napomena: Tijelo javne vlasti ima pravo na naknadu stvarnih materijalnih troškova od podnositelja zahtjeva u svezi s pružanjem i dostavom tražene informacije.

Obrazac broj 2 – Obrazac zahtjeva za pristup informaciji

4) Dopis za AZOO

Sveučilišna avenija 4
51 000 Rijeka
Hrvatska

SVEUČILIŠTE U RIJECI Filozofski fakultet u Rijeci

tel. (051) 265-600 (051) 265-602 faks. (051) 216-099
e-adresa: dekanat@ffri.hr
mrežne stranice: <http://www.ffri.uniri.hr>

Rijeka, 5. listopada 2017.

Agencija za odgoj i obrazovanje
Središnji ured Zagreb
Donje Svetice 38
10 000 Zagreb

n/p ravnateljici Jadranki Žarković-Pečenković, prof.

PREDMET: Molba za odobrenje uvida i korištenja kataloga stručnog usavršavanja odgojitelja predškolske djece u svrhu izrade diplomskog rada

Poštovani,

molimo da studentici druge godine sveučilišnog izvanrednog diplomskog studija pedagogije Katici Grabovičkić, u svrhu izrade diplomskog rada na Odsjeku za pedagogiju Filozofskog fakulteta u Rijeci, omogućite uvid i korištenje kataloga stručnog usavršavanja odgojitelja predškolske djece za školske godine 2015./2016. i 2016./2017.

Naslov diplomskog rada je *Planiranje i programiranje stručnog usavršavanja odgojitelja predškolske djece* (mentor doc. dr. sc. Siniša Kušić), a cilj istraživanja je analizirati proces planiranja i programiranja stručnog usavršavanja odgojitelja predškolske djece. U okviru tako postavljenog cilja jedan od istraživačkih zadataka je analiza kataloga stručnog usavršavanja odgojitelja predškolske djece u tekućoj i protekle dvije školske godine. Analiza će se provesti prema unaprijed određenim kriterijima u odnosu na ciljeve, sadržajne i organizacijske aspekte programa iz kataloga stručnog usavršavanja odgojitelja predškolske djece.

Svrha istraživanja je na temelju rezultata kvalitativnog i kvantitativnog istraživanja steći uvid u različite aspekte procesa stručnog usavršavanja odgojitelja predškolske djece i dati preporuke za unaprijeđenje dosadašnje prakse planiranja i programiranja stručnog usavršavanja odgojitelja predškolske djece.

S ciljem što kvalitetnije provedenog istraživanja u svrhu izrade diplomskog rada i stjecanja iskustva studentice za budući rad u odgojno-obrazovnim ustanovama, molimo Vas da podržite provedbu ovog istraživanja te studentici omogućite uvid i korištenje kataloga stručnog usavršavanja odgojitelja predškolske djece za školske godine 2015./2016. i 2016./2017.

Zahvaljujemo Vam se na suradnji.

S poštovanjem,

Dekan Filozofskog fakulteta u Rijeci
izv. prof. dr. sc. Ines Srdoč-Konestra

MB: 3368491 OIB: 70505505759 IBAN: HR9123600001101536455

5) Evidencijska lista kataloga stručnog usavršavanja AZZO-a

Kategorija		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	Σ
Sadržaj	Područje obrazovne psihologije											
	Područje pedagogije											
	Područje didaktike											
	Područje metodike											
	Područje informacijsko-komunikacijske tehnologije											
	Područje savjetodavnog rada											
	Područje građanskog odgoja											
	Područje zdravstvenog odgoja											
	Područje ekološkog odgoja											
	Nešto drugo											
Organizacijski i didaktičko metodički oblici	Predavanje											
	Interaktivno predavanje											
	Seminar											

	Tečaj											
	Kružok (diskusijska grupa)											
	Radionica											
	Kolokvij											
	Ekskurzija/ Studijsko putovanje (primjeri dobre prakse)											
	Konferencija, simpozij, kongres, savjetovanje											
	Oblici e-učenja (webinar, video-konferencija...)											
	Frontalni rad											
	Grupni rad											
	Rad u paru											
	Individualni/samostalni rad											
	Rijeka											
Mjesto održavanja												

	Zagreb											
Vrsta skupa	Jednodnevni											
	Dvodnevni											
	Višednevni											
Broj mogućih sudionika	1-49											
	50-99											
	100-150											
	Više od 150											
Razina stručnog skupa	Županijska											
	Međužupanijska											
	Državna											
	Međunarodna											
Ciljevi učenja	Naveden je											
	Iz perspektive nastavnika											
	Uključuje sve navedene ishode učenja											
Ishodi učenja	EksPLICITNO naveden iz perspektive polaznika											
	Jasno i konkretno/precizno definiran											

	Uključene sve 3 domene (kognitivna, psihomotorička i afektivna)											
	Uključuje niže razine znanja (znanje, razumijevanje)											
	Uključuje više razine znanja (primjena, analiza, sinteza, evaluacija)											
Vrednovanje	Od strane organizatora											
	Samovrednovanje											
Predavači	Uvid u stručnost predavača											
	Dostupan životopis											
Drugo												
Σ												

15. POPIS TABLICA I SLIKA :

a. Popis tablica

1. Tablica 1. Distribucija ispitanika u odnosu na spol (str. 27.)
2. Tablica 2. Distribucija odgojitelja u odnosu na stručnu spremu (str. 29.)
3. Tablica 3. Distribucija odgojitelja prema tome jesu li zaposleni u gradskom ili privatnom dječjem vrtiću (str. 29.)
4. Tablica 4. Distribucija odgojitelja prema mjestu gdje je vrtić smješten (Zagreb ili Rijeka) (str. 30.)
5. Tablica 5. Distribucija odgojitelja s obzirom na to jesu li ili nisu prisustvovali na stručnom usavršavanju unutar ustanove zadnje 2 godine (str. 31.)
6. Tablica 6. Prikaz tema stručnih usavršavanja unutar ustanove zadnje 2 godine (str. 31.)
7. Tablica 7. Distribucija odgojitelja s obzirom na to jesu li ili nisu prisustvovali na stručnom usavršavanju izvan ustanove zadnje 2 godine (str. 33.)
8. Tablica 8. Prikaz tema stručnih usavršavanja izvan ustanove zadnje 2 godine (str. 33.)
9. Tablica 9. Distribucija odgojitelja s obzirom dobije li se potvrda o sudjelovanju na stručnom usavršavanju (str. 35.)
10. Tablica 10. Odgovori odgojitelja na čestice koje pripadaju faktoru Sadržaj (str. 37.)
11. Tablica 11. Odgovori odgojitelja na čestice koje pripadaju faktoru Organizacija (str. 39.)
12. Tablica 12. Odgovori sudionika na pitanje koji su načini snimanja obrazovnih potreba odgojitelja (str. 40.)
13. Tablica 13. Odgovori sudionika na pitanje tko im pomaže u izradi osobnog plana stručnog usavršavanja (str. 41.)
14. Tablica 14. Odgovori sudionika na pitanje iz kojeg se područja potrebno stručno usavršavati (str. 41.)
15. Tablica 15. Odgovori sudionika na pitanje na kojem su obliku stručnog usavršavanja sudjelovali (str. 42.)
16. Tablica 16. Odgovori ispitanika na pitanje koji oblik rada se koristio na stručnom usavršavanju na kojem su sudjelovali (str. 43.)
17. Tablica 17. Odgovori ispitanika na pitanje što se dobije kao edukativni materijal nakon stručnog usavršavanja (str. 44.)

18. Tablica 18. Odgovori ispitanika na pitanje tko su predavači na stručnim usavršavanjima (str. 45.)
19. Tablica 19. Odgovori ispitanika na pitanje koje stručno usavršavanje smatraju najkorisnijim jednodnevno, dvodnevno ili višednevno (str. 45.)
20. Tablica 20. Odgovori ispitanika na pitanje na kojoj razini stručnog usavršavanja su sudjelovali (str. 46.)
21. Tablica 21. Odgovori ispitanika na pitanje tko financira stručna usavršavanja (str. 47.)
22. Tablica 22. Odgovori ispitanika na pitanje koja cijena stručnog usavršavanja im je prihvatljiva, a koja ne (str. 47.)
23. Tablica 23. Odgovori ispitanika na pitanje koji broj ljudi smatraju prihvatljivim na stručnom usavršavanju (str. 48.)
24. Tablica 24. Odgovori ispitanika na pitanje zbog koje se motivacije prijavljuju na stručna usavršavanja (str. 49.)
25. Tablica 25. Odgovori ispitanika na pitanje što stručna usavršavanja trebaju više sadržavati praktične ili teorijske sadržaje (str. 50.)
26. Tablica 26. Odgovori ispitanika na pitanje održavaju li se stručna usavršavanja vikendom ili radnim danom (str. 51)
27. Tablica 27. Odgovori ispitanika na pitanje jesu li stručna usavršavanja potrebna bez obzira na dob i godine staža (str. 51.)
28. Tablica 28. Aritmetičke sredine (M) i prosječna odstupanja od njih (SD) za pojedinu dimenziju, i test normalnosti distribucije pojedine dimenzije (K-S) (str. 54.)
29. Tablica 29. Rezultati T-testa za razlike u stavu odgojitelja prema sadržajnom i organizacijskom aspektu s obzirom na to jesu li zaposleni u privatnom ili gradskom vrtiću (str. 54.)
30. Tablica 30. Rezultati T-testa za razlike u stavu odgojitelja prema sadržajnom i organizacijskom aspektu stručnog usavršavanja s obzirom na to jesu li zaposleni u vrtiću koji se nalazi u Rijeci ili Zagrebu (str.55.)
31. Tablica 31. Rezultati T-testa za razlike u stavu odgojitelja prema sadržajnom i organizacijskom aspektu stručnog usavršavanja s obzirom na kronološku dob odgojitelja (str.56.)

32. Tablica 32. Rezultati T-testa za razlike u stavu odgojitelja prema sadržajnom i organizacijskom aspektu stručnog usavršavanja s obzirom na godine radnog iskustva (str. 57.)
33. Tablica 33. Pregled stručnih usavršavanja prema organizacijskim i didaktičko metodičkim oblicima rada za 2015/2016 godinu (str.60.)
34. Tablica 34. Pregled stručnih usavršavanja prema organizacijskim i didaktičko metodičkim oblicima rada za 2016/2017 godinu (str.60.)

b. Popis slika:

1. Slika 1. Distribucija odgojitelja s obzirom na dob (str. 28.)
2. Slika 2. Distribucija odgojitelja s obzirom na godine radnog iskustva (str.28.)